

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

4.Bf.45/2023/46.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2023. november 28. és 2024. január 16. napjain tartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2024. január 23. napján kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A hivatali vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2022. október 27. napján kihirdetett 9.B.21/2021/187. számú ítéletét megváltoztatja.

Terhelt6 VI. r. vádlott tekintetében a társtettesként elkövetett embercsempészség büntettének jogszabályi alapja helyesen: Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés d) és e) pont.

A vádlottak embercsempészség büntetteként minősített cselekményének elkövetői minősége helyesen társtettes.

A Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt5 V. r. és Terhelt6 VI. r. vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 2 (két) évre enyhíti és a közügyektől eltiltás mellékbüntetését mellőzi.

A Terhelt3 III. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 5 (öt) – 5 (öt) évre enyhíti.

A Terhelt4 IV. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 2 (két) - 2 (két) évre enyhíti.

A szabadságvesztés végrehajtását Terhelt1 I. r. és Terhelt5 V. r. vádlott vonatkozásában 3 (három) év próbaidőre, Terhelt2 II. r. vádlottat érintően 2 (két) év próbaidőre, míg Terhelt6 VI. r. vádlott tekintetében 5 (öt) év próbaidőre felfüggeszti.

Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt5 V. r. és Terhelt6 VI. r. vádlottakat érintően a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén irányadó.

Terhelt4 IV. r. vádlott tekintetében a feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A bíróság a név8 és név9 nevére kiállított magánútleveleket a lefoglalás megszüntetését követően a Belügyminisztériumnak küldi meg.

A büntetőeljárás során felmerült bűnügyi költségből 755.200.- (hétszázötvenötezer-kétszáz) Ft bűnügyi költséget Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt5 V. r. és Terhelt6 VI. vádlottak egyetemlegesen kötelesek, míg 3.600.- (háromezer-hatszáz) Ft bűnügyi költséget Terhelt4 IV. r. vádlott köteles az állam részére megfizetni.

Terhelt2 II. r. vádlott magyarországi lakcímének a feltüntetését mellőzi, a terhelt külföldi lakcíme helyesen: cím56.

Terhelt3 III. r. vádlott lakcíme: cím4, személyazonosító igazolványának száma: okmányszám1.

Terhelt4 IV. r. vádlott lakcíme: cím5

Terhelt5 V. r. vádlott lakcíme: cím6, személyazonosító igazolványának száma: okmányszám2.

Terhelt6 VI. r. vádlott tényleges tartózkodási helye: cím57.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt5 V. r. és Terhelt6 VI. r. vádlottak vonatkozásában helybenhagyja.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) a 2022. október 27. napján kihirdetett 9.B.21/2021/187.számú ítéletében Terhelt1 I. r. vádlottat 49 rb. hivatali vesztegetés elfogadásának büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 294. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont aa) alpont és b) pont], 49 rb. közokirat-hamisítás büntette, amelyből egy cselekmény kísérleti szakban maradt [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] és társtettesként elkövetett embercsempészség büntette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés d) és e) pont] miatt – halmazati büntetésül – 7 év 6 hónap szabadságvesztésre, 300 napi tétel pénzbüntetésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg, megállapította továbbá, hogy az I. r. vádlott a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000.- Ft-ban határozta meg, így az I. r. vádlottat összesen 300.000.- Ft pénzbüntetés megfizetésére kötelezte azzal, hogy a pénzbüntetést meg nem fizetése esetén 300 nap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A törvényszék Terhelt1 I. r. vádlottat valamennyi állami szervnél betöltött valamennyi munkakör gyakorlásától végleges hatállyal eltiltotta.

[2] A törvényszék Terhelt2 II. r. vádlottat 28 rb. közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] és társtettesként elkövetett embercsempészség büntette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés e) pont] miatt – halmazati büntetésül – 5 év szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg, megállapította továbbá, hogy a II. r. vádlott a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A törvényszék Terhelt2 II. r. vádlottat valamennyi állami szervnél betöltött valamennyi munkakör gyakorlásától végleges hatállyal eltiltotta.

[3] A törvényszék Terhelt3 III. r. vádlottat 49 rb. hivatali vesztegetés büntette [Btk. 293. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], 52 rb. felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette, amelyből egy cselekmény kísérleti szakban maradt [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] és társtettesként elkövetett embercsempészség büntette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés d) és e) pont, (5) bekezdés] miatt – halmazati büntetésül – 9 év szabadságvesztésre, 300 napi tétel pénzbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg, megállapította továbbá, hogy a III. r. vádlott a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000.- Ft-ban határozta meg, így a III. r. vádlottat összesen 300.000.- Ft pénzbüntetés megfizetésére kötelezte azzal, hogy a pénzbüntetést meg nem fizetése esetén 300 nap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

[4] A törvényszék Terhelt4 IV. r. vádlottat 18 rb. bűnsegédként elkövetett hivatali vesztegetés büntette [Btk. 293. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], 18 rb. bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntette, amelyből egy cselekmény kísérleti szakban maradt [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] és társtettesként elkövetett embercsempészség büntette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés d) és e) pont] miatt – halmazati büntetésül –, mint visszaesőt 6 év 6 hónap szabadságvesztésre, 300 napi tétel pénzbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg, megállapította továbbá, hogy a IV. r. vádlott a szabadságvesztés büntetésből feltételes szabadságra nem bocsátható. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000.- Ft-ban határozta meg, így a IV. r. vádlottat összesen 300.000.- Ft pénzbüntetés megfizetésére kötelezte azzal, hogy a pénzbüntetést meg nem fizetése esetén 300 nap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A törvényszék a IV. r. vádlottal szemben a Fővárosi Törvényszék 2015. november 25. napján kelt és 2016. február 17. napján jogerős 35.Beü.1160/2015/4.számú, az Osztrák Köztársaság Korneuburgi Tartományi Bíróság 2015. március 23. napján kelt és 2015. március 27. napján jogerős külföldi ítéletszám1.számú ítéletének érvényét elismerő végzéséhez kapcsolódó feltételes szabadságot megszüntette.

[5] A törvényszék Terhelt5 V. r. vádlottat 29 rb. bűnsegédként elkövetett hivatali vesztegetés büntette [Btk. 293. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], 29 rb. bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] és társtettesként elkövetett embercsempészség büntette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés d) és e) pont] miatt – halmazati büntetésül – 5 év 8 hónap szabadságvesztésre, 300 napi tétel pénzbüntetésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg, megállapította továbbá, hogy az V. r. vádlott a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000.- Ft-ban határozta meg, így az V. r. vádlottat összesen 300.000.- Ft pénzbüntetés megfizetésére kötelezte azzal, hogy a pénzbüntetést meg nem fizetése esetén 300 nap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

[6] A törvényszék Terhelt6 VI. r. vádlottat 19 rb. bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntette, amelyből egy cselekmény kísérleti szakban maradt [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont], 15 rb. hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] és társtettesként elkövetett embercsempészség büntette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés b) és e) pont] miatt – halmazati büntetésül – 5 év szabadságvesztésre, 300 napi tétel pénzbüntetésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg, megállapította továbbá, hogy a VI. r. vádlott a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000.- Ft-ban határozta meg, így a VI. r. vádlottat összesen 300.000.- Ft pénzbüntetés megfizetésére kötelezte azzal, hogy a pénzbüntetést meg nem fizetése esetén 300 nap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

[7] A törvényszék a Budapesti Rendőrfőkapitányság Korrupciós és Gazdasági Bűnözés Elleni Főosztály Korrupciós Bűnözés Elleni Osztályának bűnjelkezelőjénél T-81/2017. szám alatt nyilvántartott és a büntetőiratok között 1. sorszám alatt kezelt igazolványszám6 számú név8 névre és 2. tételszám alatt kezelt igazolványszám7 számú név9 névre kiállított magánútlevelek lefoglalását megszüntette és azokat a Közigazgatási és Elektronikus

Közszolgáltatások Központi Hivatalának (a továbbiakban: KEKKH), mint kiállító hatóságnak küldte meg. Rendelkezett továbbá az eljárás folyamán felmerült bűnügyi költség viseléséről, melynek keretében a terhelteket 739.960.- Ft bűnügyi költség egyetemleges megfizetésére, míg Terhelt4 IV. r. vádlottat önállóan további 18.840.- Ft megfizetésére kötelezte.

[8] Az elsőfokú ítélettel szemben az ügyész Terhelt3 III. r. vádlott terhére a büntetés súlyosítása érdekében jelentett be fellebbezést, míg az I., II., IV., V., VI. r. vádlottak tekintetében az ítéletet tudomásul vette. Terhelt1 I. r. vádlott és védője jogi és ténybeli okból, elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért jelentett be fellebbezést, teljeskörű felülbírálatot kérve. Terhelt2 II. r. vádlott és védője ugyancsak jogi és ténybeli okból fellebbezett. Terhelt3 III. r. vádlott védője 3 nap gondolkodási idő fenntartása után elsődlegesen részleges felmentés, másodlagosan a jogi minősítés megváltoztatása és enyhítés érdekében, harmadsorban a tényállás hiányos felderítése miatt hatályon kívül helyezésért jelentett be fellebbezést. Terhelt4 IV. r. vádlott és védője az ítélet teljessége ellen elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért fellebbezett, Terhelt5 V. r. vádlott védője 3 nap gondolkodási idő fenntartása után az ítélet egésze ellen a bűnösség megállapítását és a kiszabott büntetést sérelmezve jelentett be fellebbezést, míg Terhelt6 VI. r. vádlott és védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért, míg a bűnügyi költség kapcsán az egyetemleges kötelezést kifogásolva fellebbezett.

[9] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség (a továbbiakban: fellebbviteli főügyészség) a Bf.907/2022/6.számú átiratában rámutatott, hogy a védelmi fellebbezések tartalmára tekintettel mind a hat vádlott esetében teljeskörű a felülbírálat.

[10] Az átiratban kifejtette, hogy álláspontja szerint a 2021. július 5. napján megtartott előkészítő ülésen a törvényszék megsértette a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 500. § (2) bekezdés c) pontjának, az 502. § (3) bekezdésének és az 508. § a) pontjának a rendelkezéseit, mivel a terhelteket nem az előkészítő ülés jellegére figyelemmel hallgatta ki, hanem olyan részletességgel, mintha az eljárás már tárgyalási szakban lett volna. Ez azonban olyan relatív eljárási szabálysértés, amelynek az ügy érdemére kihatása nincsen. Az eljárási problémákkal összefüggésben továbbá rögzítette, hogy a 2021. október 7. napjára kitűzött tárgyalási határnapra megváltozott az eljáró bíró személye, erre, valamint az eljárás megismétlésének szükségességére a bíróság utalt is, mivel azonban korábban csak előkészítő ülés megtartására került sor, a tárgyalást – az előkészítő ülésen történtek ismertetése nélkül – megkezdte. A bíróság a törvényes figyelmeztetéseket követően nyilatkoztatta a terhelteket a személyi körülményeikben bekövetkezett esetleges változásról, majd a jegyzőkönyv a jelenlévő vádlottakat érintően azt tartalmazza, hogy a bűnösséggel kapcsolatos nyilatkozatukat, vallomásukat a 78. sorszámú jegyzőkönyvben rögzítettekkel egyezően adják elő. A fellebbviteli főügyészség megítélése szerint ebből az következik, hogy a bíróság az előkészítő ülésen történteket mégis ismertette, a terheltek nyomozás során tett nyilatkozatával együtt. Így az eljárás ezen formája sem akadályozza a másodfokú felülbírálatnak. A törvényszék a nyomozati cselekmények törvényessége vizsgálatának eredményeként alappal rekesztette ki a bizonyítékok köréből az I. és II. r. vádlottak elsődleges gyanúsítottai vallomását, ugyanakkor a titkos információgyűjtés eredményének felhasználhatóságával kapcsolatban kifejtett érvelése helyes.

[11] Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének lelkiismeretesen eleget tett, a további bizonyítási indítványokat indokoltan utasította el. Mérlegeléssel megállapított, az I. és

a II. r. terhelt hivatali munkájára vonatkozó szabályokat is ismertető tényállása megalapozott. A törvényszék indokolási kötelezettségének kellő terjedelemben eleget tett, és számot adott bizonyítékértékelő tevékenységéről. Bár a vádlottak bűnösségüket érintően tagadásban voltak, az elkövetéssel összefüggésben a tényeket elismerték. A bíróság érvelése a logika szabályainak is megfelel. Abból, hogy az I. r. és a II. r. vádlottnál megjelenő útlevelet igénylő személyek egyik esetben sem akadtak fenn a különböző „*beépített szűrőkön*”, alappal következik, hogy a terhelték tudomással bírtak arról, miszerint az útlevelet igénylő személyek nem azonosak azokkal a személyekkel, akik a honosítási eljárás során magyar állampolgárságot szereztek. Helyesen hivatkozott arra a törvényszék, hogy e két vádlott meg sem kísérelte az okmányügyintézés során az előírt eljárásrend alkalmazását. Abból, hogy nemcsak egy elemét sértették meg az eljárásnak – védekezésükkel ellentétben – a szándékos elkövetésre vonható le következtetés. A törvényszéknek a III., IV., V. és VI. r. vádlottakkal kapcsolatos, a feladatmegosztásokat bemutató, együttműködésükre következtető érvelése ugyancsak nem kifogásolható. A bíróság okszerűen vont le következtetést a vádlottak bűnösségére, cselekményeiket helyesen minősítette, és jogilag megfelelően indokolta.

[12] A büntetés kiszabása során irányadó körülményeket a törvényszék helyesen vette számba, a cselekmények súlyával és az elkövetésben betöltött szerepükkel arányban álló büntetéseket alkalmazott a vádlottakkal szemben, Terhelt3 III. r. vádlott kivételével. E terhelt vezető, szervező szerepe ugyanis nem nyert kellő értékelést, ezért esetében a főbüntetés súlyosítása, a szabadságvesztés hosszabb időtartamban történő meghatározása indokolt. A fellebbviteli főügyészség az I., II., IV., V. és VI. r. vádlottak büntetésének enyhítésére a vádlottak terhére írható, jelentősebb számú súlyosító tényezőt figyelembe véve nem látott lehetőséget, és álláspontja szerint értelemszerűen a felmentésre irányuló fellebbezések sem vezethetnek eredményre. Az ítélet járulékos rendelkezései zömében törvényesek, azzal, hogy Terhelt4 IV. r. terhelt esetében az Osztrák Köztársaság Korneuburgi Tartományi Bíróság külföldi ítéletszám1 ítéletével kapcsolatban a feltételes szabadság megszüntetésére nincs lehetőség, tekintettel arra, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján a büntetés végrehajtását Magyarország nem vette át.

[13] Mindezekre figyelemmel a fellebbviteli főügyészség indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a törvényszék 9.B.21/2021/187. számú ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdés alapján Terhelt3 III. r. vádlottat érintően a büntetést kiszabó részében változtassa meg, ugyanakkor Terhelt4 IV. r. vádlott vonatkozásában a külföldi ítélettel összefüggésben a feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezést mellőzze, egyebekben az elsőfokú ítéletet a Be. 605. § (1) bekezdés alapján hagyja helyben.

[14] Terhelt1 I. r. vádlott meghatalmazott védője fellebbezésének írásbeli indokolásában elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan az I. r. vádlott felmentését, harmadlagosan az I. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés jelentős enyhítését indítványozta.

[15] Az elsőfokú bíróság által megvalósított eljárási szabálysértések kapcsán rámutatott, hogy az előkészítő ülésről felvett jegyzőkönyvből nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság milyen tartalommal figyelmeztette a terheltet büntetőeljárási jogaira és kötelezettségeikre, mivel a figyelmeztetés a jegyzőkönyvben nem szerepel, a figyelmeztetésre adott terhelti válaszokat pedig összefoglalóan, utólag nem egyediesíthető módon tartalmazza. A fellebbviteli főügyészség álláspontjával szemben a jegyzőkönyv alapján nem

rekonstruálható az, hogy az elsőfokú bíróság a Be. 185. § (1) bekezdés a), b), c) és d) pontjaiban szereplő valamennyi figyelmeztetést közölte volna a terheltekkel. A bíróváltást követően megtartott első tárgyaláson, 2021. október 7. napján a bíróság immár megfelelő módon figyelmeztette a terhelteket a Be. 185. § (1) bekezdésében foglaltakra, a jelenlévő vádlottak kapcsán azonban csupán annyit rögzített, hogy vallomásukat és a bűnösség kérdésében irányadó nyilatkozatukat a 78. számú jegyzőkönyvben rögzítettekkel egyezően adják elő, azt kérdés nélkül nem kívánják kiegészíteni. Az elsőfokú bíróság ezen eljárása azonban a Be. 185. § (4) bekezdés b) pontja szerinti eljárásnak nem feleltethető meg, ráadásul észszerű kétség merül fel azzal kapcsolatban, hogy valóban sor került-e az előkészítő ülésen történtek és a vádlottak nyomozás során tett nyilatkozatainak ismertetésére. Az előkészítő ülés időtartamából a fellebbviteli főügyészség álláspontjával szemben az következik, hogy érdemi ismertetés nem történt. Mindezek alapján pedig az I. r. vádlott vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe. Ugyanez vonatkozik a többi terhelthez is, különösen a II. r. vádlottra, aki ekkor már a tárgyaláson való jelenlét jogáról is lemondott. Az ő esetében ugyanis csak annak rögzítése történt meg, hogy hol találhatók a vallomásai, azok érdemi ismertetésére nem került sor. A jegyzőkönyvekben továbbá nincs nyoma annak, hogy az I. r. vádlott nyomozati vallomásai bármikor ismertetésre kerültek volna. Mindez a védelem álláspontja szerint a Be. 590. § (5a) bekezdés, a 609. § (1) bekezdés és a Be. 609. § (2) bekezdés a) pontja szerinti, a másodfokú eljárásban nem orvosolható eljárási szabálysértést jelent.

[16] Az elsőfokú bíróság rendkívüli részletességgel fejtette ki álláspontját a titkos információgyűjtés során beszerzett bizonyítékok felhasználhatóságával kapcsolatban, végkövetkeztetése azonban téves. A feljelentés időigényességével kapcsolatban rámutatott, hogy a feljelentés az I. és II. r. vádlottak cselekvőségével kapcsolatban csupán olyan tényeket rögzít, mely tényeket az engedélyezést kérő szerv már hónapokkal korábban is ismert, míg a feljelentés további oldalait fényképek és okmányadatok teszik ki. Ez alapján tehát nem indokolható az engedélyezést kérő szerv késlekedése a feljelentés megtételével kapcsolatosan. E körben az elsőfokú bíróság általánosságban tett megállapításai sem vehetők figyelembe, hiszen nincs jelentősége annak, hogy „rendszerint” milyen mennyiségű információt kell feldolgoznia a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnak, illetve annak sem, hogy a lehallgatással érintett személyek beszélgetéseit meg kellett szűrni, hiszen ezekre vonatkozóan semmilyen konkrét adat nem állt a bíróság rendelkezésére. Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás szerint Terhelt1 I. r. vádlott az utolsó útlevel igénylést 2015. október 2. napján fogadta be (valójában 2015. szeptember 30. napján). Terhelt2 II. r. vádlott esetében szintén 2015. október 2. napja az elkövetési idő vége. Így a feljelentésig eltelt több mint öt hónap semmiképpen nem feleltethető meg a nyombaniség törvényi követelményének. A nyomozás elrendelésének, valamint a titkos információgyűjtés lejáratainak időpontja e tekintetben irreleváns. Megjegyezte továbbá, hogy az I. r. vádlott esetében az ügyészi kérelem és a nyomozási bírói végzés az utólagos felhasználhatóság körében az embercsempészás büntetése nem terjedt ki, így e bűncselekmény tekintetében egyébként sem lett volna bizonyítékként felhasználható a titkos információgyűjtés eredménye. Mindezekre figyelemmel a titkos információgyűjtés eredményének a bizonyítékok köréből történő kirekesztése indokolt.

[17] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelése alapján részletes, de a Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pontja alapján részben megalapozatlan tényállást állapított meg, az eljárás során ugyanis nem lehetett kétséget kizáróan bizonyítani, hogy Terhelt1 I. r. vádlott abban állapodott meg az V. r. vádlottal, hogy jogellenes segítséget nyújt arra nem jogosult

személyek számára útlevel kiállításában, sem pedig azt, hogy mindezt jogtalan előny ellenében tette volna. Az eljárás során nem merült fel olyan bizonyíték, amely egyértelműen megdöntötte volna az I. r. vádlott védekezését, az I. r. vádlottnak a leterheltségre, a vezetői elvárásokra, a tárgyi nehézségekre és a nem megfelelő felkészítésre vonatkozó vallomása ugyanis nem volt cáfolható. Az I. r. vádlottnak a nyomasztó munkateherrel, az oktatás és a felügyelet hiányosságaival, az OPAL rendszer működésének tökéletlenségével kapcsolatos vallomását a II. r. vádlott mindenben alátámasztotta, amelyet az elsőfokú bíróság nem megfelelően értékelt. Az I. r. vádlott figyelmetlensége és fásultsága számos hibázási lehetőséget rejtett magában, erre pedig olyan személyek is felfigyelhettek, akik a rendszerben lévő hibák kihasználásával szerettek volna magyar okmányhoz jutni, avagy mást magyar okmányhoz juttatni. Nincs tehát az ügyben olyan bizonyíték, amely egyértelműen igazolná azt az elsőbírői megállapítást, hogy az I. r. vádlottnak (és a II. r. vádlottnak) mindenképpen bűnös szándékkal kellett volna részt vennie az útlevelek kiállításában.

[18] Az elsőfokú bíróság tévesen következtetett arra, hogy az a körülmény, hogy az I. r. vádlott ügyfelei egyik esetben sem akadtak fenn a különböző beépített szűrőkön, azt mutatja, hogy az I. r. vádlott tudomással bírt arról, miszerint ezek a személyek nem azonosak azokkal a személyekkel, akik a honosítási eljárás során magyar állampolgárságot szereztek. Ezzel szemben nem ismert az az adat, hogy voltak-e olyan személyek, akik fennakadtak a beépített szűrőkön. Az elsőfokú bíróság összefoglaló megállapításával azonos súlyú az a vádlotti védekezés, mely szerint a hanyagság és a fásultság vezetett az okmányügyintézés hiányosságaihoz. Szintén téves ténybeli következtetést (az I. r. és a II. r. vádlott cselekvőségének összemosásával) alkalmaz az elsőfokú bíróság akkor, amikor a csak a II. r. vádlottal összefüggésbe hozható tanú¹⁷ és Terhelt⁸ elítéltek körében tett megállapításokat az I. r. vádlottra is kiterjeszti.

[19] Az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal vette figyelembe továbbá tanú¹ nyomozás során tett tanúvallomásait, amelyekben arról számolt be, hogy az I. r. vádlott nem foglalkozott főprofil szerint útlevelügyintézással, mindent a tanú¹⁶ által meghatározottak szerint hajtott végre, valamint, hogy tanú¹⁶ kifejezetten arra utasította az I. r. vádlottat, hogy a kérelmezők személyazonosságát nem kell a jogszabálynak megfelelően ellenőrizni.

[20] Amennyiben a másodfokú bíróság nem osztja a titkos információgyűjtés eredményének fel nem használhatóságával kapcsolatos védelmi álláspontot, úgy érdemben is vizsgálni szükséges, hogy a lehallgatott telefonbeszélgetések milyen következtetések levonását teszik lehetővé. A 01-20947-01 közleményszámú beszélgetés ugyanis nem alkalmas annak bizonyítására, hogy az I. r. vádlott bármikor is jogtalan előnyt kért vagy fogadott volna el bárkitől annak érdekében, hogy az útiokmányok kiállításában közreműködjön, a „*dupla pénzre*” utaló kijelentés legfeljebb az V. r. vádlott befolyással üzérkedő magatartásának alátámasztására lehet alkalmas. Így a Be. 593. § (2) bekezdése alapján az ügyiratok tartalma és helyes ténybeli következtetés alapján eltérő tények megállapítása és az I. r. vádlott felmentése indokolt.

[21] Amennyiben a másodfokú bíróság nem osztja a felmentésre vonatkozó érvelést, akkor sem vonható le megalapozott következtetés sem a hivatali vesztegetés, sem pedig az embercsempészés büntetének vagyoni haszonszerzés végett megvalósuló vagy üzletszerű elkövetésére. A védelem álláspontja szerint így az I. r. vádlott legfeljebb ugyanolyan körben

lenne felelősségre vonható, mint a II. r. vádlott, azaz a közokirat-hamisítás büntette és az embercsempészség büntette miatt.

[22] Az elsőfokú bíróság alapvetően a bírói gyakorlatnak megfelelően vette számba a büntetéskiszabás során értékelhető enyhítő tényezőket, de nem teljes körűen, és nem súlyuknak megfelelően értékelte azokat, míg a súlyosító körülményeket az indokoltnál nagyobb nyomatékkal vette figyelembe. Az I. r. vádlott évtizedeken keresztül tartósan és kiemelkedően végzett munkája, a terhelt megromlott egészségi állapota, az időmúlás és az eljárás elhúzódása a büntetés jelentős, a reintegrációs őrizet alkalmazását lehetővé tevő enyhítését teszi szükségessé.

[23] Terhelt2 II. r. vádlott meghatalmazott védője fellebbezésének írásbeli indokolásában az elsőfokú eljárásban előadott védőbeszédben foglaltakat változatlanul fenntartotta, és elsődlegesen Terhelt2 II. r. vádlott felmentését, míg másodlagosan a kiszabott szankció enyhítését indítványozta.

[24] A tényállással összefüggésben előadta, hogy a II. r. terhelt semmilyen anyagi ellenszolgáltatást, vagy más előnyt nem kapott, illetve kért azért, hogy munkaköri köteletségét megszegje, az elsőfokú bíróság mégsem adott semmilyen magyarázatot arra, hogy a bűncselekményt milyen okból követte el. A védő álláspontja szerint a felkészületlen és megtéveszthető II. r. vádlott szintén áldozata volt a tényállásban leírt bűncselekménynek. Hangsúlyozta, hogy az ügyintézés során elkövetett típushibákat leszámítva semmiféle kapcsolat nem mutatható ki az I. és a II. r. vádlott munkavégzése között, arra sem merült fel adat, hogy az I. és a II. r. vádlott a legcsekélyebb mértékben is összehangoltan végezték volna a munkájukat, illetve, hogy tudtak volna egymás elsőfokú ítéletben felrótt tevékenységéről. Kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet tényállása számtalanszor rögzíti a II. r. vádlott „megállapodásait”, holott ezzel kapcsolatban semmilyen bizonyíték nem merült fel, és a megállapodások létét semmilyen logikai módszerrel nem lehet igazolni. Álláspontja szerint a munkakörülmények, a munkahelyi környezet és a felettesek viselkedése az ügy szempontjából releváns, hiszen az ellenőrzés elmaradása, illetve a visszajelzés hiánya miatt a II. r. vádlott okkal hihette, hogy az általa követett eljárásrend megfelelő. A rendelkezésre álló adatok alapján szándékosság egyik bűncselekmény tekintetében sem állapítható meg a terhére, legfeljebb a gondatlanság. A Hivatal nevel ügyintézői kapcsán nem került arra vonatkozóan adat beszerzésre, hogy az I. r. vádlott fegyelmi eljárása előtt, vagy csak azt követően jártak el annyira hibátlanul, mint ahogyan azt vallomásukban előadták. Nem volt adatszerzés arra vonatkozóan sem, hogy általánosságban az okmányirodákban, illetve kifejezetten a Hivatal nevelben hány ügyintéző mulasztotta el a képnézegető (OPAL program) alkalmazását. Az elsőfokú ítéletből nem derül ki, hogy a II. r. vádlottat miként bírta rá bárki is arra, hogy valótlan tartalmú magyar útlevélek kiállításában működjön közre. Kétségtelen tény, hogy a II. r. vádlott nem ellenőrizte hitelt érdemlően a kérelmezők személyazonosságát, és elmulasztotta a képnézegető program használatát, ebből azonban még egyáltalán nem következik, hogy tisztában volt azzal, hogy az előtte megjelenő kérelmezők nem azonosak a honosítási okiratban szereplő magyar állampolgárokkal. A védő az elsőfokú bíróság azon megállapítását is kifogásolta, hogy a II. r. vádlott annak is tudatában volt, hogy egy szervezett csoport tagjaként működik, amelynek a III. r. vádlott a szervezője, melyre figyelemmel a bíróság a II. r. vádlott felelősségét társtettesként és bűnszövetségben elkövetett embercsempészség büntetében is megállapította. A II. r. vádlott védője azt is kifogásolta, hogy a törvényszék semmiféle elemzést nem adott arról, hogy a II. r. vádlott egyenes vagy eshetőlegesen szándékkal követte el a cselekményt. A tényállásban rögzített

„megállapodásokból” egyenes szándékra kellene következtetni, ez azonban életszerűtlen, illogikus és bizonyítatlan. Esetőleges szándékkal sem követhette el a bűncselekményt, hiszen nem merült fel benne, hogy az előtte megjelenő személy nem azonos a honosított magyar állampolgárral. Egy átlagember ugyanis nem feltételezi, hogy valaki úgy követ el bűncselekményt, hogy közben lefénnyépezteti magát és ujjnyomatot is ad. A II. r. vádlott abból sem következtethetett bűncselekmény elkövetésére, hogy az ügyintézés során a kérelmezők két valódi közokiratot adtak át részére. Álláspontja szerint a munkavégzés szabályainak megszegése önmagában nem teszi szándékoská a II. r. vádlott cselekményét. Hangsúlyozta, hogy a kísérő jelenléte sem adott okot gyanúra, hiszen az okmányirodai ügyintézés kapcsán egyáltalán nem volt ritka a kísérő, és e személyek éppen az ügyfelek segítése céljából voltak jelen. Az ügyintézés tartamára figyelemmel továbbá a nyelvtudás ellenőrzésére sem volt lehetőség. A védő megítélése szerint az elsőfokú ítélet a Be. 592. § (2) bekezdés b) és d) pontja alapján részben megalapozatlan. A II. r. vádlott cselekvősége a tudatos gondatlanság kereteit nem lépte túl, az intellektuális közokirat-hamisítást nem a II. r. vádlott, hanem azok a személyek követték el, akik őt megtévesztették. Az embercsempészség büntette ugyancsak nem állapítható meg a II. r. vádlott terhére.

[25] A II. r. vádlott védője másodlagosan indítványozta, hogy a jelentős időmúlásra, valamint a II. r. vádlott személyi körülményeire tekintettel a terhelt büntetését csökkentse.

[26] Terhelt3 III. r. vádlott meghatalmazott védője fellebbezésének írásbeli indoklásában a szóban bejelentett fellebbezés sorrendjét és indokát is megváltoztatva, elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta a Be. 592. § (2) bekezdése alapján a tényállás részbeni felderítetlenségére figyelemmel. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az e tekintetben tett felvetéseire az ügydöntő határozatban nem reagált, így indokolási kötelezettségét is elmulasztotta. Álláspontja szerint az csupán egy feltételezés, hogy valamennyi, az I. és a II. r. által készített valótlán tartalmú útlevelet a III. r. vádlott szervezésében, a hozzá kapcsolható személyek közreműködésével készítették el, a tárgyi időszakban ugyanis több ismert és ismeretlen bűnelkövetői kör foglalkozott ilyen jellegű bűncselekmények elkövetésével. Maga az ítélet is rögzít olyan eseteket, amelyeket nyilvánvalóan nem lehet közvetlenül és közvetve sem a III. r. vádlotthoz kötni, hiszen a külön eljárásban elítélt személyek maguk is úgy nyilatkoztak, hogy teljesen más nevű személyek szervezték be őket és teljesen más nevű személyek kísérték be őket az okmányirodába. A védő megítélése szerint valamennyi útlevélkérelem tekintetében bizonyítási eljárást kellett volna lefolytatni a kísérők, szervezők kilétének feltárása érdekében.

[27] A védő másodlagosan a III. r. vádlott részleges felmentését indítványozta, tekintettel arra, hogy három útlevélén kívül a többi esetben még csak közvetett bizonyíték sincs a feltételezéseken túlmenően a III. r. vádlottnak az ügyben játszott bármiféle szerepére.

[28] Fellebbezésének további iránya a jogi minősítés megváltoztatása és a kiszabott büntetés jelentős enyhítése volt. A védő álláspontja szerint az embercsempészség büntette tekintetében semmiféle bizonyítási eljárás nem folyt arra nézve, hogy a terhelték tisztában voltak azzal, hogy az arra nem jogosult személyek az elkészült útleveleket határátlépéshez akarják, illetve fogják felhasználni. A védő nem értett egyet azzal, hogy az útlevél elkészítése önmagában azt jelentené, hogy az azt felhasználó személy egyébként saját jogon jogosulatlan lenne az Európai Unió területére történő belépésre. Nem zárható ki ugyanis, hogy valaki saját személyazonosságának saját országában történő leplezése céljából készített egy hamis

igazolványt, figyelembe véve azt is, hogy hamis személyi igazolványt ezzel a módszerrel nem lehetett készíttetni. A célzat bizonyításának hiányában az embercsempészség tehát nem állapítható meg. Ezzel összefüggésben arra is utalt, hogy a III. r. vádlottat hasonló bűncselekmény miatt a Pécsi Törvényszék is elmarasztalta, azonban embercsempészség büntetében ott sem állapították meg a bűnösségét, csak kizárólag hivatali vesztegetés büntetében.

[29] Terhelt4 IV. r. vádlott meghatalmazott védője fellebbezésének írásbeli indoklásában rámutatott, hogy az elsőfokú ítélet indoklásának nem a rendelkezésre álló bizonyítékok felsorolásából kellene állnia, hanem a bizonyítékok egyenként és összességében való értékelésével kellene a bíróságnak számot adnia arról, hogy mi alapján került sor az ítéleti tényállás megállapítására. A törvényszék azonban a IV. r. vádlott tagadásával szemben pusztán a titkos információgyűjtés anyagát értékelte bizonyítékként. A bűncselekmény jogi minősítése kapcsán hangsúlyozta, hogy az elsőfokú ítélet nem tartalmaz semmilyen bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a IV. r. vádlott tudott arról, hogy az I. és a II. r. vádlott hivatali kötelességét megszegte. Az embercsempészség büntette tekintetében azon ítéleti indoklás, hogy a IV. r. vádlottnak nyilvánvalóan tudnia kellett, hogy az útlevelet határátlépéshez használják fel, nem meríti ki a tényállásszerű magatartást.

[30] Mindezekre figyelemmel a IV. r. vádlott védője elsődlegesen a IV. r. vádlott felmentését indítványozta. Másodlagosan az enyhítő körülmények kellő súllyal történő értékelésével az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés jelentős enyhítésére tett indítványt.

[31] Terhelt5 V. r. vádlott meghatalmazott védője fellebbezésének írásbeli indoklásában fenntartotta az elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért bejelentett fellebbezését, azonban megjegyezte, hogy az elsőfokú ítélet bizonyítási és indoklási hiányosságai miatt a Be. 609. § (2) bekezdésének d) pontja alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése is indokolt lehet.

[32] A védő kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet a vádirati tényállás V. r. vádlottra vonatkozó részét a legcsekélyebb változtatás nélkül vette át. Kritika tárgyává tette, hogy mind a vádirat, mind az elsőfokú ítélet az V. r. vádlottat érintő táblázatban 27 személyt sorol fel, akik az V. r. vádlott segítségével jutottak hamis útlevéhez, ezzel szemben mind a vádirat, mind az elsőfokú ítélet 29 rendbeli cselekményt ró az V. r. vádlott terhére. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság egyáltalán nem vizsgálta az V. r. vádlott tudatállapotát, illetve a cselekményhez fűződő pszichés viszonyát, és bizonyítékok hiányában állapította meg a szándékos, valamint a bünszövetségben történt elkövetést védenre terhére. Az elsőfokú ítélet lényegében két mozzanatot ró az V. r. vádlott terhére, így azt, hogy csekket töltött ki, valamint azt, hogy ügyfeleket kísért be a hivatalba, számtalan momentumot azonban egymásnak ellentmondó elképzelésekkel tölt ki. A védő szerint életszerűtlen, hogy Terhelt3 III. r. és Terhelt4 IV. r. vádlott a tényállásban írt részletességgel számolna be egy futó ismerősnek az általuk tervezett bűncselekményről, a lebukást kockáztatva. Megjegyezte, hogy az V. r. vádlott kizárólag magyar nyelven tud, még románul sem beszél, így logikátlan és életszerűtlen, hogy őt vonták volna be egy ilyen típusú bűncselekménybe, amikor az útlevelet igénylő kérelmezők egyike sem beszélt magyarul. Terhelt1 I. r. és az V. r. vádlott megállapodása ugyancsak feltételezéseken alapul. Mivel a KEKKH valamennyi útlevel kiállítását megelőzően észlelhette, hogy a kérelmező arcképmása eltér a névtulajdonos arcképtől, észszerűtlen lett volna ekkora kockázat vállalása. Álláspontja szerint továbbá a

tényállásban rögzített ismeretlen nagyságú vagyoni előny akár nulla is lehet, így ez bizonyítottság hiányában felmentést kell, hogy eredményezzen. Az I. r. vádlott védőjéhez hasonlóan a leplezett eszközökkel gyűjtött bizonyítékok kirekesztését indítványozta. Amennyiben az ítéltábla erre nem látna lehetőséget, arra hivatkozott, hogy a lehallgatott beszélgetésben használt „*dupla pénz*” kifejezés sem utal bűncselekményre, az csupán az eljárás díjára, az illetékre vonatkozott. Megjegyezte továbbá, hogy az írásszakértői vélemények eredménye is megkérdőjelezhető.

[33] Másodlagos indítványával kapcsolatban előadta, hogy az V. r. vádlott büntetlen előéletére, a jelentős időmúlásra, valamint az V. r. vádlott ezalatt tanúsított kifogástalan életvezetésére, rendezett életvitelére tekintettel a szabadságvesztés felfüggesztése indokolt. Mivel 2016-ban az embercsempészek száma csökkent, a hasonló jellegű bűncselekmények elszaporodottságát, mint súlyosító körülményt sem lehet a terhelt terhére értékelni.

[34] Terhelt VI. r. vádlott meghatalmazott védője fellebbezésének írásbeli indokolásában – az elsőfokú eljárásban előadott perbeszédében és a 2021. július 4. napján kelt beadványában foglaltakat változatlanul fenntartva – elsődlegesen a VI. r. vádlott felmentését, másodlagosan enyhébb büntetés kiszabását, lehetőség szerint végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását indítványozta.

[35] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, mivel az elsőfokú bíróság nem mérlegelte az összes bizonyítékot, nem történt meg a bizonyítékok egymással történő összevetése, különösen az egymásnak ellentmondó bizonyítékok tekintetében. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás részben ellentétes az ügyiratok tartalmával, a törvényszék a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett, az indokolási kötelezettségének sem tett maradéktalanul eleget, így egyáltalán nem tért ki a védelem által a védőbeszédben előadott érvekre. Az elsőfokú bíróság az ítéletét olyan bizonyítékokra alapozta (titkos információgyűjtés eredménye), amelyet a védelem álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak ki kellett volna rekesztenie a bizonyítékok köréből. Ezzel összefüggésben előadta, hogy a titkos információgyűjtés keretei között megszerzett információk felhasználhatósága törvényi feltételeinek fennállása jogkérdés és nem bírói mérlegelésre tartozik, így a másodfokú bíróság felülvizsgálhatja az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos álláspontját. Megjegyezte, hogy az elsőfokú bíróság által felhívott jogszabályi rendelkezések az alkalmazásra és nem a felhasználhatóságra vonatkoznak. Álláspontja szerint annak ellenére, hogy a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat a rendelkezésre álló adatokat folyamatosan adta át a Nemzeti Védelmi Szolgálatnak és a Hivatal neveltől beszerzett releváns adatbázis már 2016 februárjában a Szolgálat rendelkezésére állt, a büntetőeljárás törvény által megkívánt haladéktalanság a feljelentés megtétele során nem teljesült. Hangsúlyozta, hogy a nyombaniség követelménye a felhasználni kívánt konkrét információ megszerzését követően azonnal, és nem az engedélyezési időszak lezárulása után vagy azon belül jelentkezik. Mindezekre figyelemmel a titkos információgyűjtés eredményét a bizonyítékok közül ki kell rekeszteni, és mivel a VI. r. vádlott vonatkozásában egyéb bizonyíték nem áll rendelkezésre, a VI. r. vádlott felmentésének van helye.

[36] A VI. r. vádlott védője hivatkozott továbbá a Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiumának 21/2005.számú állásfoglalására, amely rögzíti, hogy a titkos információgyűjtés és adatszerzés eredménye önmagában nem elegendő, hanem más módon beszerzett bizonyítékokra is szükség van a tényállás megállapításához. Utalt továbbá az

üggyel kapcsolatban keletkezett összefoglaló jelentésre, amelynek éppen az volt a lényege, hogy jelen ügyben a lehallgatás során nem keletkeztek olyan egyértelmű információk, amelyek az egyszerűsített honosítással kapcsolatban bűncselekmény elkövetésére utalnának. A közleményekkel kapcsolatban észrevételezte, hogy az elsőfokú bíróság pusztán leírt egy általa vélelmezett értelmezést anélkül, hogy részletesen kifejtette volna, hogy konkrétan a közlemény mely részlete, mondata alapján látja bizonyítottnak a VI. r. vádlott bűnösségét. A védő részletesen felsorolta, hogy milyen körülmények cáfolják, hogy a VI. r. vádlott külföldi személyeket kísért be a Hivatal nevelőbe. Ezzel összefüggésben kiemelte a Terhelt⁸ VIII. r. vádlottat érintően rendelkezésre álló bizonyítékokat, így azt, hogy a VIII. r. vádlott vallomása szerint az őt kísérő személlyel ukrán nyelven beszélt, a VI. r. vádlott azonban nem beszél ukránul, a VIII. r. vádlott a felismerésre bemutatás során nem ismerte fel a VI. r. vádlottat és a VIII. r. vádlott vallomása a lehallgatott telefonbeszélgetés tartalmával sincs összhangban. A védő megítélése szerint a 01-39606-01 számú és a 01-39612-01 számú közleményekkel kapcsolatban is - amely az egyik útlevele okmányirodai visszatartására vonatkozik - megfelelő indok nélkül vetette el a törvényszék a VI. r. vádlott védekezését. A védő szerint egyik közleményből sem állapítható meg kétséget kizáró módon a VI. r. vádlottnak az elsőfokú ítéletben megállapított szerepköre, egyik közlemény sem támasztja alá, hogy a VI. r. vádlottnak tudomása volt a meghatalmazások valótlán tartalmáról, illetve arról, hogy az általa átvett útleveleket nem a névtulajdonosok igényelték. Ennek kapcsán hivatkozott arra is, hogy tanú⁸ és tanú⁴ tanúk a VI. r. vádlotthoz hasonló cselekményt valósítottak meg, az ő esetükben azonban a nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntették. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában nem adta magyarázatát annak, hogy miben látja a különbséget e két személy és a VI. r. vádlott cselekvősege között.

[37] A cselekmények jogi minősítésével összefüggésben a védő kifejtette, hogy a hamis magánokirat felhasználásának vétsége csak szándékosan követhető el, jelen ügyben azonban semmilyen bizonyíték nincs arra, hogy a VI. r. vádlott tisztában volt azzal, hogy a meghatalmazásokat nem a meghatalmazó írta ténylegesen alá. Az elsőfokú bíróság érvelésével szemben továbbá az is relevanciával bír, hogy egy irat teljes bizonyító erejű magánokirat-e, hiszen ilyen esetben az ellenkező bizonyításig úgy kell tekinteni, hogy az abban foglalt nyilatkozatot a kiállítója tette meg. Az elsőfokú ítélet szerint a hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntette kapcsán a VI. r. vádlott bűnsegédi magatartást valósított meg, a szándékos segítségnyújtás 3 esetben külföldi személyek bekísérésével, 15 esetben pedig a hamis meghatalmazások felhasználásával az útlevelek átvételével valósult meg. A védő megítélése szerint azonban a közokirat-hamisítás szempontjából a kész útlevelek átvétele már utócselekmény, tehát nem tényállásszerű magatartás. Az ítéleti tényállás a VI. r. vádlott személyét két másik személy okmányirodába kísérésével is összefüggésbe hozta, erre azonban az ítélet semmilyen indokolást nem tartalmaz. A fentiekre tekintettel a VI. r. vádlott terhére az embercsempészés büntette sem állapítható meg, az elsőfokú bíróság továbbá azzal kapcsolatban a minősítő körülményeket (üzletszerűség, bűnszövetség) sem indokolta.

[38] A VI. r. vádlott védője a másodlagos indítványával kapcsolatban részletesen kifejtette, hogy a másodfokú bíróságnak a büntetés kiszabásával összefüggésben nemcsak a jelentős időmúlást kell nagy nyomattal értékelnie, hanem a VI. r. vádlott ezen időszak alatt tanúsított magatartását is. A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a VI. r. vádlott 2020 óta dolgozik a cég¹-nél középvezetőként, ahol kifogástalan munkát végez. Munkáltatója szakmai fejlődésében is támogatja, így 2022-ben megkezdte az érettségi bizonyítvány pótlását, valamint szakmai oklevél megszerzését, a VI. r. vádlott jelenleg is

tanulmányokat folytat. A VI. r. vádlott továbbá rendezett életvitelt él, élettársával gyermeket terveznek, emellett egészségi problémái is az enyhítő szakasz alkalmazását és végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását indokolják. A haszonszerzési célzat hiányára figyelemmel indítványozta továbbá a VI. r. vádlottal szemben kiszabott pénzbüntetés mellőzését, vagy mértékének csökkentését és részletfizetés engedélyezését. Álláspontja szerint továbbá az eljárás során felmerült bűnügyi költség vádlottanként elkülöníthető, és annak viselése során figyelembe kell venni, hogy az írásszakértői vélemények a VI. r. vádlott tekintetében „negatív” eredménnyel zárultak.

[39] Terhelt2 II. r. vádlott 2023. augusztus 24. napján kelt beadványában az elsőfokú ítélettel összefüggésben észrevételezte, hogy az elsőfokú bíróság fikciók alapján hozta meg az ítéletét. Részletesen beszámolt a tanulmányairól, valamint munkavégzésének körülményeiről, melynek kapcsán kiemelte, hogy számára mindig nehezen ment a változások követése, ezért eleinte sok hibát vétett, nemcsak az útlevel ügyintézésben, hanem a többi ügyfajtában is. Részletesen beszámolt magánéleti problémáiról is, amelyek a bűncselekmény elkövetésének időszakában mindennapi életét jellemezték, ezek kapcsán hangsúlyozta, hogy mindig mindenben a biztonságot kereste, kétése ügyletekbe soha nem ment bele. A bűncselekménnyel összefüggésben kifejtette, hogy a vádiratban szereplő, az eljárás folyamán ismeretlenül maradt személyek nem ajánlottak fel neki semmit, így nem kapott sem pénzt, sem mást, ezért nem is gyanakodott arra, hogy az ügyintézésével kapcsolatban valamilyen probléma van. Elismerte, hogy hibázott, amikor nem ellenőrizte az előtte megjelenő személyek nyelvtudását és a képnézegetőt, de hitt a rendszer jó felépítésében, és úgy gondolta, hogy nincs oka és jogosultsága kételkedni a részére bemutatott okiratok és az előtte megjelenő személyek hitelességében, illetve nem az ő feladata a kollégái munkájának megfelelőségét megkérdőjelezni. A jogszabályváltozásról szóló papírokat gyakran munkavégzés közben vetették át velük, így azokat nem is tudta azonnal áttanulmányozni. Ez volt az oka annak is, hogy csak jóval később kezdték el használni a képnézegető programot. Hosszabb beszélgetésre az ügyféllel nem volt idő, és ha az ügyfél láthatóan megértette az utasításokat, nem volt oka a nyelvtudásában kételkedni. A cselekmény minősítésével kapcsolatban megjegyezte, hogy egyik vádlottat és ügyfelet sem ismerte és ismeri, semmilyen megállapodása nem volt velük, ezért semmilyen társtettesi minőségnek nem felel meg a viselkedése, és az embercsempészet kapcsán a bűnszervezeti, bűnszövetségi elkövetésért sem felelhet. Pusztán a beadványában felsorolt személyi körülményei és a fokozott stresszhelyzet miatt hibázott akaratlanul, tudattalanul. Hangsúlyozta, hogy számára a gyermekei a legfontosabbak, így az ő boldogulásuk, boldogságuk érdekében szándékosan biztosan nem követte volna el a cselekményt. Erre figyelemmel elsődlegesen felmentést, másodlagosan felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását indítványozta.

[40] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezések elintézésére nyilvános ülést tűzött ki a Be. 599. § (1) bekezdése alapján.

[41] Terhelt1 I. r. vádlott védője a nyilvános ülésen tartott perbeszédében lényegében a fellebbezése írásbeli indokolásában foglaltakkal egyezően nyilatkozott, az abban írtakat maradéktalanul fenntartotta. Továbbra is hangsúlyozta, hogy az irányadó eljárási protokollt, belső előírásokat, szabályzatokat a való élet gyakran felülírja, ezért a rendelkezésre álló bizonyítékokat nemcsak akként lehet értékelni, ahogyan azt az elsőfokú bíróság a felülbírálat tárgyát képező határozatában megtette.

[42] Terhelt1 I. r. vádlott a nyilvános ülésen előadott felszólalásában csatlakozott a védője által előadottakhoz. Az embercsempészség vádját példátlanak és képtelennek tartotta azzal, hogy szándékosan soha nem működött közre ilyen bűncselekmény elkövetésében. Előadta, hogy az egész eddigi munkálkodása hiábavaló volt, ha őt a bíróság elítéli. Egészségi állapotának romlása is ennek az elhúzódoó büntetőeljárásnak tudható be.

[43] Terhelt2 II. r. vádlott védője a nyilvános ülésen előadott perbeszédében lényegében a fellebbezésének írásbeli indokolásában foglaltakkal egyezően nyilatkozott. Részletesen elemezte a jelen ügy tárgyát képező cselekménnyel összefüggésben a bűnösség kérdését (az elkövetőnek a cselekményhez fűződő pszichés viszonya), és továbbra is hangsúlyozta, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a II. r. vádlott terhére a szakmai szabályok megsértése folytán legfeljebb gondatlan elkövetés róható, melyre figyelemmel a II. r. vádlott felmentése indokolt. Kiemelte továbbá, hogy a bűnösség körében az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének sem tett eleget.

[44] Terhelt2 II. r. vádlott a nyilvános ülésen előadott felszólalásában úgy nyilatkozott, hogy nem volt szándékos, amit tett, és nem volt tudatában annak, hogy a kérelmezők hamis papírokat használnak fel.

[45] Terhelt3 III. r. vádlott védője a nyilvános ülésen előadott perbeszédében lényegében a fellebbezésének írásbeli indokolásában foglaltakkal egyezően nyilatkozott, és azt fenntartotta. Harmadlagos indítványával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy büntetőjogi felelősség megállapítása esetén sem állapítható meg a III. r. vádlott vezető, szervező szerepe, így mindenképpen a büntetés jelentős enyhítése indokolt.

[46] Terhelt3 III. r. vádlott a nyilvános ülésen előadott felszólalásában tanú87 tanúkénti kihallgatását indítványozta. Bizonyítási indítványával kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy a tanú által ismerte meg Terhelt9t, akivel a tanú korábban napi kapcsolatban volt. tanú87 azt tudná elmondani, hogy neki semmi köze nem volt a Hivatal nevelőhöz, valamint, hogy kinek milyen szerepe volt az ügyben. Kérdésre úgy nyilatkozott, hogy az elsőfokú eljárásban azért nem hivatkozott a tanúra, mert nem volt azzal tisztában, hogy ennyi mindent tud.

[47] Terhelt3 III. r. vádlott védője a III. r. vádlott felszólalására figyelemmel ugyancsak tanú87 tanúkénti kihallgatását indítványozta.

[48] Terhelt4 IV. r. vádlott védője a nyilvános ülésen megtartott perbeszédében fellebbezésének írásbeli indokolását, valamint az elsőfokú eljárásban előadott perbeszédét változatlanul fenntartotta. Másodlagos indítványával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a büntetiskiszabási körülmények pontosítását követően a IV. r. vádlottal szemben kiszabott büntetés nagymértékű enyhítése indokolt. Egyetértett a fellebbviteli főügyészség indítványával a feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezés mellőzését érintően.

[49] Terhelt4 IV. r. vádlott felszólalásában úgy nyilatkozott, hogy az I. r. vádlottnak soha nem adott pénzt, nem beszélt vele, nem is ismeri őt. Elismerte, hogy járt az okmányirodában, és volt pár ember, akit bekísért, de a kérelmezőknél lévő hivatalos okmányokat ő nem nézte

meg és nem ellenőrizte. Kifogásolta, hogyha másfél hónapig zajlott a történet, akkor miért csak olyan kevés lehallgatási anyag született az ügyben.

[50] Terhelt5 V. r. vádlott védője a nyilvános ülésen előadott perbeszédében lényegében a fellebbezésének írásbeli indokolásában foglaltakkal egyezően nyilatkozott. Továbbra is hangsúlyozta, hogy a tényállásban leírt eseménysor sok tekintetben életszerűtlen. Az ügyben legfeljebb annak lehet realitása, hogy Terhelt3 III. r. és Terhelt4 IV. r. vádlott a soron kívüli ügyintézésben, az időpontkérésben, esetlegesen a kérelmezők bekísérésében kérték az V. r. vádlott segítségét, akinek a bűncselekmények elkövetéséről nem volt tudomása.

[51] Terhelt5 V. r. vádlott felszólalásában előadta, hogy eszébe sem jutott, hogy a csekkek kitöltésével bűncselekményt követ el, a naivitásának és a segítőkészségének az áldozata. Nagyon sajnálta, hogy az I. r. vádlottat ilyen helyzetbe hozta, mivel a korábbi jó kapcsolatuk jelen ügynek köszönhetően romlott meg.

[52] Terhelt6 VI. r. vádlott védője a nyilvános ülésen tartott perbeszédében lényegében a fellebbezése írásbeli indokolásában foglaltakkal egyezően nyilatkozott, az abban írtakat maradéktalanul fenntartotta. Ennek kapcsán hangsúlyozta, hogy az általa tett felvetések nagyrészeről az elsőfokú ítélet indokolása egy szót sem ejtett, amely az indokolási kötelezettség súlyos megsértését jelenti.

[53] Terhelt6 VI. r. vádlott felszólalásában továbbra is fenntartotta, hogy soha életében nem járt a Hivatal nevelőben. Nem vitatta, hogy meghatalmazással útleveleket vett fel, de továbbra is azt állította, hogy nem tudta, hogy ezzel bűncselekményt követ el. A titkos információgyűjtés adatai is alátámasztják, hogy 2015. október 2-án vett át utoljára útlevelet, ekkor gondolt először arra, hogy valami nincs rendben. Volt az életében egy nehéz időszak, amikor pénzt fogadott el ezért, de nem tudta, hogy ezzel bűncselekményt valósít meg. Hangsúlyozta, hogy az élete felfelé ívelő pályán tart, és teljesen legálisan éli életét.

[54] Terhelt1 I. r. vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában ismét beszámolt a bűncselekmény elkövetésének időszakát jellemző munkahelyi körülményekről, vezetői elvárásokról (új informatikai programok bevezetése, közigazgatási, jogi, tb-, adóügyi ismeretekből vizsgázási kötelezettség negyedévente, a tevékenységi körök megszaporodása, az ügyfelek számának növekedése), valamint magánéleti nehézségeiről. Utalt azonban arra is, hogy minden év végén írásban teljesítményértékelést kaptak, és a nehézségek ellenére neki mindig a legjobbak között volt a minősítése. A hivatalban eltöltött évek alatt több munkaterületen is dolgozott. Humánpolitikai, személyzeti, majd egyéb hatósági ügyek ügyintézőjeként komoly bizalmi feladatokat végzett, munkájával mindig elégedettek voltak. A konkrét ügygel kapcsolatban előadta, hogy gyakran keresték meg régi ismerősök (polgármesteri hivatali dolgozó, volt kolléga) soron kívüli ügyintézés érdekében. Az V. r. vádlott is így kérte a segítségét külföldi ügyfelek részére, akik pár napon belül munkavállalás céljából utazni akartak. A Képnézegető programot úgy értelmezte korábban, hogy azt a népességnyilvántartó csoport dolgozója ellenőrző állampolgársági ügyek intézésénél. Azzal, hogy ezt az alkalmazást az útlevél igénylésnél nem nyitotta meg, valóban hibát követett el. Az előtte megjelenő személyek beazonosításához honosítási papírt és lakcímkártyát kért, az akkori osztályvezető iránymutatása alapján a kérelmezők nem voltak kötelesek egyéb igazolványt átadni. A hivatalvezető egyértelműen az akkori osztályvezető munkájában látta a

hiányosságokat, akit bizalomvesztés miatt fel is mentett. Furcsállotta, hogy kb. négy-öt hét alatt elég sok ügyfél érkezett, valamint, hogy valamennyi ügyfél sürgős eljárásban kérte az útlevelet. Pár alkalommal megkérdezte az ügyfelektől, hogy hova utaznak, amelyre azt válaszolták, hogy dolgozni, valamint, hogy a cél Nyugat-Európa. Az ügy kirobbanása óta azon rágódik, hogy miért volt olyan jóhiszemű, miért bízott abban, hogy csak a sietős munkavállalás miatt kéri az útlevelet. Elismerte, hogy a szabálytalanságok miatt komoly problémák adódtak, de akkoriban az ellenőrzési rendszer kidolgozatlan volt. Fenntartotta, hogy semmiképpen sem szándékosan és nem egyéni haszonszerzés reményében vett részt a téves adatfeldolgozásban. Mindezekre figyelemmel kérte, hogy az ítéltábla a döntésénél az emberi oldalt is vegye figyelembe.

[55] Terhelt2 II. r. vádlott az utolsó szó jogán a korábbiakkal egyezően adta elő, hogy nem ismerte az előtte megjelenő ügyfeleket, és nem állapodott meg velük előzetesen semmiben. Akkoriban nagyon le voltak terhelve, gyorsan kellett intézni az ügyeket, nem volt ideje beszélgetni az ügyfelekkel. Fáradtság és koncentrációhiány alakult ki nála, és családi problémái is voltak. Elismerte, hogy hibázott, de szándékosan nem követett el bűncselekményt. Mindezekre figyelemmel kérte a felmentését az ellene emelt vádak alól.

[56] Terhelt3 III. r. vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában előadta, hogy nagyon sajnálja, ami történt, de nem követett el bűncselekményt. Elmondta, hogy ebben az időszakban sok embernek segített, többek között Terhelt9ek is, Pécssett valóban túlzásba vitte a segítséget, de meg is fizette az árát. A Hivatal nevelőben soha nem járt, és nem vesztegetett meg senkit. A közterület nevelő utcából ő is hozott ki két útlevelet Terhelt9 kérésére, de nem tudta, hogy mit hoz ki, másképpen nem is tette volna meg. Kérte, hogy a bíróság ne ítélje el, mivel az utóbbi 10 év szenvedéseire nem szolgált rá.

[57] Terhelt4 IV. r. vádlott úgy nyilatkozott, hogy Terhelt2 II. r. vádlott nevével a gyanúsításban találkozott először, őt korábban soha nem látta, nem vesztegette meg, ahogyan az I. r. vádlottat sem, és senkinek nem adott pénzt. A nyomozati szakban azért nem tett vallomást, mert nem volt mit elmondania az ügyvel kapcsolatban. Semmilyen bűncselekményt nem követett el, embercsempészetet meg végképp nem. Mindezekre figyelemmel a felmentését kérte.

[58] Terhelt5 V. r. vádlott előadta, hogy egész életében a segítő szándék vezette. Továbbra is elismerte, hogy kitöltötte a csekkeket, de nem tudta, hogy ezzel bűncselekményt követ el. Nem érezte magát bűnösnek az ellene felhozott vádakban. Hangsúlyozta, hogy két nagykorú gyermeke van, akiknek szüksége van rá.

[59] Terhelt6 VI. r. vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában továbbra is elismerte, hogy átvette az útleveleket, de nem tudta, hogy ezzel bűncselekményt követ el. Cselekményét megbánta, előadta, hogy a jövőben nem fog többet hibázni. A személyi körülményeivel kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy szeretné újra felépíteni az életét, mivel több ember felé is felelősséggel tartozik. Úgy érzi, hogyha a bíróság szabadságvesztésre ítelné, abból már nem tudna újra felállni.

[60] Az ügyészi fellebbezés nem alapos, a védelmi fellebbezések részben eredményre vezettek.

[61] Az ítéltábla a Be. 590. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül. Mivel a vádlottak és a védők a fellebbezéseiket nem csupán a Be. 583. § (3) bekezdés a) és b) pontjaiban írt célok tekintetében terjesztették elő, nem volt helye az elsőfokú ítélet Be. 590. § (3) bekezdése szerinti korlátozott felülbírálatának. Ennek megfelelően a másodfokú felülbírálat kiterjedt az eljárási szabályok megtartásának, az elsőfokú ítélet megalapozottságának, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmények minősítésére, a büntetések kiszabására vonatkozó rendelkezéseknek, valamint az indokolás helyességének a vizsgálatára is [Be. 590. § (2) bekezdés].

[62] Az elsőfokú bírósági eljárásban nem történt a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt, ún. abszolút eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú ítélet feltétlen hatályon kívül helyezését és a törvényszék új eljárásra utasítását indokolná. A bíróság törvényesen volt megalakítva, a hatáskörét nem lépte túl, az illetékességi szabályokat nem sértette meg, kizárt bíró az ítélet meghozatalában nem vett részt, a tárgyaláson a vádlottak (a II. r. vádlott kivételével, aki a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott), a védők és az ügyész részt vettek, az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel nem volt ellentétes [Be. 608. § (1) bekezdés a)-d), f) pont].

[63] Megállapítható volt továbbá az is, hogy nem történt olyan, a másodfokú eljárásban nem orvosolható relatív eljárási szabálysértés sem, amely lényeges hatással lett volna az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére és a büntetés kiszabására. [Be. 609. § (1) bekezdés] Az ítéltábla az ún. relatív eljárási szabálysértések kapcsán megállapította, hogy a tárgyalás nyilvánossága nem sérült, az eljárásban résztvevő személyek a törvényes jogaikat korlátozás nélkül gyakorolhatták, a törvényszék a bizonyítás törvényességére vonatkozó rendelkezéseket nem sértette meg, a bűnösség megállapítása, a cselekmények Btk. szerinti minősítése és a büntetés kiszabása tekintetében az indokolási kötelezettségének eleget tett [Be. 609. § (2) bekezdés a), b), d) pont]. Utóbbival kapcsolatban az ítéltábla rámutat, hogy a későbbiekben megjelölt indokolási hiányosságok a másodfokú eljárásban orvosolhatóak voltak.

[64] Az előkészítő ülést érintő eljárási kifogások kapcsán az I. r. vádlott védője érvelése szerint nem felelt meg az eljárási szabályoknak, hogy a terhelti figyelmeztetés csak egy jogszabályi felsorolást tartalmazott, továbbá az sem, hogy a terhelteket érintően a jegyzőkönyv a terheltek közös válaszát rögzíti. Ezzel összefüggésben az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a figyelmeztetések, valamint a figyelmeztetésekre adott válaszok szó szerinti jegyzőkönyvezése a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 117. § (2) bekezdése értelmében is csak 2011. február 28. napjáig volt kötelező, 2011. március 1-jétől a jogszabályi szöveg megváltozott, a figyelmeztetések és az azokra adott válaszok szó szerinti jegyzőkönyvezésére utalás elhagyásra került. A módosítás miniszteri indokolása szerint a régi Be.-ben több olyan szabály is található, amelyek csak formális garanciát biztosítanak az eljárásban, de amelyek ténylegesen nem szolgálják a büntetőeljárásban résztvevő személyek eljárási jogainak a megóvását. Az eljárások gyorsítása érdekében indokolt e szabályok mellőzése, így például a kioktatások és figyelmeztetések szó szerinti jegyzőkönyvezésének elhagyása. Erre figyelemmel a törvény úgy rendelkezik, hogy a terhelt kihallgatására vonatkozóan a kioktatások és figyelmeztetések szó szerinti jegyzőkönyvbe foglalása mellőzhető, elegendő a korábbi szabályozásnak és ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a kioktatások, figyelmeztetések megtörténte utalni a

jegyzőkönyvben, illetve a figyelmeztetésre adott válaszokat rögzíteni. A 2018. július 1. napjától hatályos Be. is ezt a szabályozást követi, hiszen a 185. § (3) bekezdése sem írja elő a szó szerinti jegyzőkönyvezést. Mindezekre figyelemmel nem kifogásolható az elsőfokú bíróság azon eljárása, hogy a jegyzőkönyvben csak a terhelti figyelmeztetések jogszabályi megjelölését tüntette fel. A fent hivatkozott rendelkezések értelmében a figyelmeztetésekre adott terhelti válaszokat érintően sem kötelező a szó szerinti jegyzőkönyvezés. Az eljárási szabályok betartása maradéktalan érvényesülésének későbbi ellenőrizhetősége érdekében ugyan célszerűbbnek mutatkozik a terhelti válaszok külön-külön történő jegyzőkönyvezése, azonban semmiképpen nem helyteleníthető eljárás, illetve nem valósít meg eljárási szabálysértést, ha a terhelti válaszok tartalmi egyezősége esetén a jegyzőkönyv a terhelti nyilatkozatokat nem egyesével tartalmazza. Erre figyelemmel a 78. sorszámú jegyzőkönyvben a terhelti válaszok oly módon történő rögzítése, hogy „*a vádlottak úgy nyilatkoznak, hogy a figyelmeztetést és a kioktatást megértették*”, aggálytalanul elfogadható.

[65] A fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint az elsőfokú bíróság relatív eljárási szabálysértést valósított meg azzal, hogy a terhelteket az előkészítő ülésen részletesen kihallgatta. Ezzel összefüggésben az ítéltábla az alábbiak rögzítését tartja szükségesnek. A Be. 2021. január 1. napjától hatályos módosítása többek között azt célozta, hogy megoldja azt a gyakorlatban kialakult értelmezési problémát, hogy az előkészítő ülésen milyen körben, illetve mélységig indokolt a terhelt kihallgatása. A Be. 504. § (1) bekezdését és az 502. § (3) bekezdését érintő módosítás egyértelműsíteni kívánta, hogy a kihallgatás az előkészítő ülés jellegére figyelemmel történik, és a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek vizsgálatára irányul. A Be. 183. § (1) bekezdése alapján azonban a terhelt vallomásának minősül a terhelt minden olyan, a büntetőeljárásban a terhelti figyelmeztetés utáni, bíróság, ügyészség vagy nyomozó hatóság előtt tett, illetve ezeknek címzett szóbeli vagy írásbeli közlése, amelyben a bizonyítás tárgyára vonatkozó tényt állít. A Be. 506. § (4) bekezdése értelmében továbbá a terhelt az előkészítő ülésen is előadhatja a védekezése alapjául szolgáló tényeket és azok bizonyítékait, és a tényekkel kapcsolatos közlése a Be. 183. § (1) bekezdése alapján ugyancsak vallomásnak minősül. Így annak ellenére, hogy az előkészítő ülésen főszabály szerint nem folyik bizonyítás, a terhelti vallomás – terjedelmétől és tartalmától függetlenül – mégis a bizonyítás része, hiszen bizonyítási eszköznek minősül. A Be. 525. § (1) bekezdése értelmében továbbá, ha a terhelt a tárgyaláson nem kíván vallomást tenni, akkor az előkészítő ülésen tett vallomásának lényegét kell hivatalból ismertetni, illetve indítványra felolvasni. Ezen rendelkezésekre figyelemmel semmiképpen nem sérelmezhető az az eljárás, hogyha a terhelt az előkészítő ülésen úgy nyilatkozik, hogy vallomást kíván tenni, akkor a bizonyítás eredményességének előmozdítása érdekében az eljáró bíró erre lehetőséget biztosít. E körben az is jelentőséggel bír, hogy a Be. 430. § értelmében a terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról a vádemelés után bármikor lemondhat, míg az előkészítő ülésen a terhelt részvétele kötelező. Mindezekre figyelemmel az ítéltábla álláspontja szerint a terheltek előkészítő ülésen történt kihallgatásával nem valósult meg relatív eljárási szabálysértés.

[66] Terheltl I. r. vádlott védője kifogásolta, hogy az előkészítő ülést követő első tárgyaláson (96. sz. jegyzőkönyv) az eljáró bíró a jelenlévő terheltek tekintetében kihallgatásuk keretében csupán azt rögzítette, hogy a terhelt a vallomását és a bűnösség kérdésében irányadó nyilatkozatát az előkészítő ülésen rögzítettekkel adja elő. Ez az eljárás pedig álláspontja szerint nem azonos a Be. 185. § (4) bekezdésének b) pontjában foglalt szabály teljesítésével. Emellett az I. r. vádlott nyomozati vallomása nem került ismertetésre, míg a II. r. vádlott vonatkozásában csak az került rögzítésre, hogy a nyomozati vallomásai hol találhatóak meg. A fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint a jegyzőkönyvben rögzített

terhelti nyilatkozatokból az következik, hogy az előkészítő ülésen történtek a tárgyaláson ismertetésre kerültek. Az ítéltábla a fentiekben kifejtette, hogy az előkészítő ülésen elhangzott figyelmeztetések és az arra adott terhelti válaszok jegyzőkönyvezése nem kifogásolható, így az előkészítő ülést követő első tárgyaláson a Be. 185. § (4) bekezdésének b) pontjában foglaltak alkalmazása nem volt indokolt. A másodfokú bíróság megítélése szerint továbbá, mivel a fentiekben kifejtettek alapján nem kötelező a szó szerinti jegyzőkönyvezés, a jegyzőkönyvben rögzítettek közül csak feltételezhető, hogy a terheltek a tárgyaláson már nem kívántak (részletes) vallomást tenni, és nem megismételték, hanem csupán fenntartották az előkészítő ülésen tett vallomásukat, azonban ez nem ilyen tartalommal került jegyzőkönyvezésre. Amennyiben a terheltek a tárgyaláson nem kívánnak vallomást tenni, a Be. korábban hivatkozott 525. § (1) bekezdése alapján kötelező az előkészítő ülésen tett vallomások lényegének ismertetése. A 96. sorszámú jegyzőkönyv tanúsága szerint ez valóban nem történt meg, mint ahogyan az I. r. és a tárgyalási jelenlet jogáról lemondó II. r. vádlott nyomozati vallomásának az ismertetésére sem került sor. Az ítéltábla álláspontja szerint azonban ezen relatív eljárási szabálysértést az elsőfokú bíróság orvosolta, amikor a 2022. szeptember 14-ei tárgyaláson (179. sorszámú jegyzőkönyv) az iratismertetés keretében a terheltek 10. sz. nyomozati kötetben lefűzött gyanúsítottai vallomásait, valamint a 78. sorszámú előkészítő ülésről készített jegyzőkönyvet ismertette. A bizonyítási eljárás befejezettnek nyilvánítását megelőzően az iratismertetés kiegészítésére, illetve további iratok ismertetésére a vádlottak és a védők részéről indítvány nem érkezett. A fentiekre figyelemmel a terheltek nyomozati és bírósági szakban tett vallomásai bizonyítékként értékelhetőek voltak, és az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének nem volt alapja.

[67] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok beszerzésének törvényességével is foglalkozott, így e kérdést az ítéltábla ugyancsak vizsgálta.

[68] Az ítéltábla a vizsgálat kiindulópontjának az alábbiakat tekintette:

- bizonyíték csak a Be. 165. §-ban felsorolt, a Be. 166. § szerint törvényesen beszerzett és a Be. 167. §-ban foglaltaknak megfelelően értékelt bizonyítási eszközből származhat,

- a bizonyítási eszköz a bizonyíték forrása,

- a Be. 165. § kimerítő felsorolása szerinti bizonyítási eszközök személyi (a tanúvallomás, a terhelt vallomása, a szakvélemény, a pártfogó felügyelői vélemény), vagy tárgyi jellegűek (a tárgyi bizonyítási eszköz, ideértve az iratot és az okiratot, az elektronikus adat),

- a Be. 167. § (5) bekezdés alapján nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság, illetve a (2) bekezdésben meghatározott hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők büntetőeljárási jogainak lényeges sérelmével szerzett meg,

- az eljárási törvény értelmében a bizonyítékok köréből azokat a tényeket kell kizárni, amelyek a bizonyítás törvényességének fenti megsértésével szerzett bizonyítási eszközből származnak,

- a büntetőeljárásban a bizonyíték kirekesztésére csak eljárásjogi alapon, törvényes ok alapján kerülhet sor, jogkövetkezménye pedig a bizonyíték figyelmen kívül hagyásának kötelezettsége.

[69] A kirekesztés kérdésének vizsgálata a bíróság részéről egy formai vizsgálatot jelent. Az eljárási törvény a Be. 167. § (5) bekezdése szerinti generális szabályozási szinten és emellett helyenként elszórtan, de mindig tételesen meghatározza azokat az eseteket, amikor az adott bizonyítási eszközből származó bizonyíték mindenfajta tartalmi vizsgálódás nélkül a bizonyítás anyagából kirekesztendő, mérlegelési körbe nem vonható. A nyomozás során elkövetett szabálysértéseknek csak abban az esetben van jelentősége, ha azok a bizonyíték kirekesztéséhez vezetnének, melynek minden esetben az eljárási törvényben meghatározott konkrét alapja kell, hogy legyen.

[70] A bizonyítás törvényessége körében az eljárási cselekmények szabályszerű lefolytatását a perbíróságnak mindig vizsgálnia kell, a formai vizsgálat tehát minden más szempontot megelőz. Amennyiben a bizonyítási eszköz kirekesztésére nincs perjogi indok, tehát nem esik értékelési tilalom alá, akkor kerülhet sor a ténybeli alapokon nyugvó tartalmi vizsgálatra, azaz az egyéb bizonyítékokkal való összevetésre, a mérlegelésre és ennek eredményeként a bizonyítási eszköz által közvetített bizonyíték elfogadására vagy elvetésére.

[71] Az elsőfokú bíróság Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlott első gyanúsított kihallgatása alkalmával tett vallomását a bizonyítékok közül kizárta, mivel álláspontja szerint a nyomozó hatóság a terheltet a régi Be. 46. § a) pontjában foglaltak megsértésével hallgatta meg. A gyanúsítás tárgyát képező bűncselekmény minősítése alapján ugyanis a védő részvétele az eljárásban kötelező volt, a terheltet mégis védő kirendelése nélkül hallgatták meg. A fellebbviteli főügyészség álláspontja ugyancsak az volt, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat alappal rekesztette ki a bizonyítékok köréből.

[72] E problémával összefüggésben az ítéltábla rámutat, hogy egyrészt az első gyanúsított kihallgatás törvényességének kérdése nemcsak az I. és a II. r. vádlottat, hanem a III. és a IV. r. vádlottat is érinti, másrészt ezen felvetés már a nyomozati szakban is vizsgálatra került. Ennek eredményeként Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r. és Terhelt4 IV. r. vádlottakat érintően a Budapesti IV. és XV. Kerületi Ügyészség megállapította a törvénysértés tényét a fenti jogszabályi rendelkezés alapján, a Fővárosi Főügyészség azonban hatályon kívül helyezte a kerületi ügyészség határozatait. A hatályon kívül helyezés oka az volt, hogy a régi Be. 48. § (1) bekezdése alapján a nyomozó hatóság védőt rendel ki, ha a védelem kötelező és a terheltnek nincs meghatalmazott védője, míg a 46. § b) pontja esetén (ha a terheltet fogva tartják) a védőt legkésőbb a terhelt első kihallgatásáig kell kirendelni. A régi Be. 179. § (3) bekezdése értelmében, ha a büntetőeljárásban a védő részvétele kötelező, a gyanúsítottat arra kell felhívni, hogy ha három napon belül nem hatalmaz meg védőt, akkor részére az ügyész, illetve a nyomozó hatóság rendeli ki, ha pedig a gyanúsított kijelenti, hogy nem kíván védőt meghatalmazni, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság nyomban kirendeli a védőt. A Fővárosi Főügyészség érvelése szerint jelen ügyben a megalapozott gyanúként közölt bűncselekmények büntetési tételének súlya miatti kötelező védelemre tekintettel, a nyomozó hatóságnak nem volt kötelessége a védőt a gyanúsított első kihallgatásáig kirendelni, így az első gyanúsított kihallgatások nem voltak törvénysértőek. A vonatkozó jegyzőkönyvek

alapján emellett az is megállapítható, hogy valamennyi gyanúsított figyelmeztetve lett a régi Be. 179. § (3) bekezdésére.

[73] Az első, 2018. január 12. napján történt kihallgatása alkalmával Terhelt2 II. r. vádlott egyébként tagadta a bűncselekmény elkövetését, és úgy nyilatkozott, hogy a védő kirendelésével, meghatalmazásával kapcsolatban három napon belül nyilatkozik. (*nyomozati irat 10. kötet 841-846. o.*) A 2019. december 18. napján megtartott folytatólagos gyanúsított kihallgatása alkalmával (*nyomozati irat 10. kötet 879-883. o.*) – meghatalmazott védője jelenlétében – azt adta elő, hogy a korábbi kihallgatási jegyzőkönyveiben és panaszaiban kifejtetteket továbbra is fenntartja, így első vallomásának kirekesztése ezen okból sem volt indokolható. Terhelt3 III. r. vádlott az első, 2018. január 11. napján történt kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy a terhére rótt bűncselekményt nem követte el, előadta továbbá, hogy védelmében meghatalmazott védő fog eljárni és a meghatalmazást három napon belül csatolják, így az ő vallomása figyelembevételének sem volt akadálya. (*nyomozati irat 10. kötet 295-300. o.*) Terhelt1 I. r. és Terhelt4 IV. r. vádlott tekintetében a kérdés elméleti jellegű, figyelemmel arra, hogy első kihallgatása alkalmával egyikük sem tett vallomást. Az I. r. vádlott 2018. január 10. napján történt kihallgatásakor ugyanis úgy nyilatkozott, hogy jelenleg nem kíván vallomást tenni, valamint, hogy kéri védő kirendelését. (*nyomozati irat 10. kötet 709-714. o.*) Míg Terhelt4 IV. r. vádlott 2018. január 10. napján tagadta a bűncselekmény elkövetését, vallomást nem tett, ellenben nyilatkozott arra, hogy védelmében meghatalmazott védő fog eljárni, és a meghatalmazást három munkanapon belül eljuttatja a nyomozó hatóság részére.

[74] Mindezek alapján az ítéltábla a Fővárosi Főügyészség álláspontját osztotta, és a régi Be. 46. § a) pontja, 48. § (1) bekezdése, valamint a 179. § (3) bekezdése alapján nem látta akadályát az első vallomások bizonyítékkénti értékelésének.

[75] A törvényszék részéről külön vizsgálat tárgyát képezte a titkos információgyűjtés felhasználhatósága és törvényessége a Be. 872. § (1) bekezdése értelmében az engedélyezés időpontjában hatályos rendelkezések, vagyis a régi Be. 206/A. § és 201. § alapján. A védelem részéről ugyanis a korábban kifejtettek szerint vitatott volt a titkos információgyűjtés során beszerzett bizonyítékok felhasználhatósága, mivel vélekedésük szerint a régi Be. 206/A. § (1) bekezdésének b) pontjában írt feltétel nem teljesült, hiszen a büntetőeljárásban felhasználni kívánt információ megszerzését követően a titkos információgyűjtés engedélyezését kérő szerv feljelentési kötelezettségének nem tett nyomban eleget.

[76] A törvényszék a titkos információgyűjtés alkalmazásának feltételeit, az információgyűjtés tényének igazolására vonatkozó rendelkezés betartását és a titkos információgyűjtés eredményének felhasználhatóságát részletesen vizsgálta, és arról az elsőfokú ítéletben megfelelően számot adott.

[77] A titkos információgyűjtés eredménye felhasználásának a régi Be. 206/A. § (1) bekezdés b) pontban foglalt feltétele – a feljelentési kötelezettség nyombanisága – vizsgálata körében is irányadónak tekinthető a 74/2009. számú BK vélemény III. pontjához adott indokolás, amely részletesen kifejti, hogy a törvény szövegében szereplő "*haladéktalanság*" minden egyes ügyben külön értékelendő, nincs erre meghatározott konkrét időtartam, az függ az ügy jellegétől, bonyolultságától, a feldolgozásra váró adatmennyiségtől, melyből ki kell

válogatni a titkos információgyűjtés célja szempontjából érdektelen vagy az ügyben nem érintett személyre vonatkozó adatokat is. Az irreleváns információk kiszűrése után a feljelentés szempontjából releváns adathalmaz további elemzésére bizonyos idő mindenképp szükséges, ennek körében a kollégiumi vélemény több szempont körültekintő vizsgálatát írja elő (a releváns adathalmaz elégséges-e a régi Be. 201. §-ában meghatározott és az engedélyben feltüntetett bűncselekmények valamelyikére vonatkozó gyanú megállapításához; a bűncselekmény elkövetésére utaló adatok azzal a személlyel kapcsolatba hozhatók-e, akikre nézve az információgyűjtés engedélyezett volt; az adatok az engedélyben nem szereplő más személy bűncselekményének bizonyítására is felhasználhatók-e).

[78] A haladéktalanság értelmezésével kapcsolatban megjegyzést érdemel, hogy az nem azonos az azonnaliság fogalmával. Az eljárási törvény ismeri és kimerítően szabályozza a határidő fogalmát és számtalan helyen konkrét számokban meg is határozza az eljárási cselekmény teljesítésére nyitva álló időt, azokat órákban, napokban, hónapokban vagy években megjelölve. Ebből az a következtetés is levonható, hogy ahol az eljárási törvény konkrét számokban meghatározott határidőt állapít meg, azt tudatosan teszi, míg más esetekben szándékolatlanul nem számszerűsíti a kérdéses tartamot. Ez az ítéltábla álláspontja szerint igaz a régi Be. 206/A. § (1) bekezdés b) pontja esetében meghatározott „nyombaniség” esetében is, ahol a törvény konkrét időtartamot nem jelöl meg. Mindig az adott ügy jellegével és a rendelkezésre álló adatok gondos mérlegelésével állapítható meg, hogy ezen törvényi feltétel megvalósult-e, vagy sem, ugyanis az ügyek eltérő voltára, az azokban rendelkezésre álló eltérő mennyiségű adatok feldolgozására értelemszerűen más és más időtartam szükséges. A másodfokú bíróság osztotta a BH+2014.3.97. számú döntés indoklásában kifejtett álláspontot is, miszerint az eljárási törvény nem véletlenül nem fogalmazott meg egzakt határidőt, hiszen ez nem is lenne lehetséges, mivel a feljelentés megtételéhez igen alapos és körültekintő mérlegelő, értékelő tevékenységre van előzetesen szükség.

[79] Az elsőfokú ítélet – a régi Be.-hez fűzött Nagykomentárt idézve - utal arra, hogy az érdektelen adatok szűrésére és megsemmisítésére az ágazati szabályok nem szabnak határidőt, a régi Be. azonban erre a titkos adatszerzés tekintetében nyolcnapos határidőt enged. Így olyan értelmezés indokolt, mely szerint a „nyombaniség” követelménye nem sérül, ha a feljelentési kötelezettségének az információgyűjtést végző szerv az adatok megszerzését követő 8 napon belül nem tesz eleget.

[80] Ezzel összefüggésben az ítéltábla arra is rámutat, hogy a titkos információgyűjtés és a titkos adatszerzés intézménye a szabályozásukban mutatkozó számtalan hasonlóság ellenére jelentős eltéréseket is hordoz, különösen az alkalmazás céljával, a jogintézmény rendeltetésével összefüggésben. A titkos információgyűjtés idején hatályos szabályozás szerint bűnüldözési célú titkos információgyűjtésre a büntetőeljárás megindulását megelőzően, a büntetőeljáráson kívül kerülhet csak sor, mégpedig a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 63. § (1) bekezdésében írtak szerint, egyebek mellett elsődlegesen az elkövetés megelőzése, felderítése, megszakítása céljából. Ennek oka, hogy ekkor még a büntetőeljárás megindításának legalapvetőbb feltétele – a bűncselekmény gyanúja – is hiányzik. A titkos eszköz alkalmazásának időpontjában a hatóságok rendelkezésére álló adatok, információk rendkívül szűkkörűek, sok esetben még meg sem kezdődött a cselekmény elkövetése, következésképpen az abban résztvevők köre sem lehet ismert, nem lehet beszélni elkövetőről vagy az elkövetéssel gyanúsítható személyről sem. Ebből fakad, hogy a titkos információgyűjtés szemben a titkos adatszerzéssel – mely a régi Be. 202. § (1)-

(2) bekezdésében írtak szerint a gyanúsítottra vagy az elkövetéssel gyanúsítható személyre, illetve a velük alaposan feltehetően bűnös kapcsolatot fenntartó személyre korlátozott – lényegében ilyen irányú személyi korlátozás nélkül alkalmazható. A titkos adatszerzés esetében tehát már egy megindult nyomozásról lehet beszélni, amely ezáltal kijelöli az adatszerzés kereteit is, a titkos információgyűjtésnél azonban még nem került sor a nyomozás elrendelésére, és éppen azt kell eldönteni a beszerzett információk alapján, hogy indokolt -e egyáltalán a nyomozás elrendelése, illetve a feljelentés megtétele. Ez pedig ugyancsak azt a gondolatot erősíti, hogy e tekintetben egzakt határidő meghatározása nem lehetséges.

[81] Az összefoglaló jelentésből (*nyomozati irat 1. kötet 123-179. o.*) megállapítható, hogy tartózkodási engedélyekkel összefüggésben folytatott titkos nyomozás eredményeként merült fel, hogy az egyszerűsített honosítással kapcsolatban is történnek gyanúra okot adó cselekmények. Ez alapozta meg jelen ügyben a titkos információgyűjtést, melynek során megállapítást nyert, hogy a gyanús tevékenység Budapest XV. kerületéhez köthető. A lehallgatási anyag alapján azonban bűncselekmény elkövetésére utaló egyértelmű adatok nem voltak feltárhatóak, csak jogszabállyal ellentétes tevékenység. A vizsgálódás ezen fázisában tehát a rendelkezésre álló adatok a feljelentés megtételét még nem alapozták meg. 2016. februárjában a Hivatal nevelt érintő több ezres adatbázis összevetésével lehetett megállapítani, hogy a honosítási eljárásban keletkezett és az útlevelel kiállításával összefüggésben készített fényképek, valamint az érintettek aláírása között egyes esetekben eltérés van. Csak ezt követően kerülhetett sor az újonnan beszerzett adatok és a lehallgatási anyagban elhangzó szövegrészletek egymással történő összevetésére.

[82] A törvényszék a titkos információgyűjtés eredményének felhasználhatósága szempontjából releváns fenti körülményeket ítéletében részletesen vizsgálta. Kétségtelen, hogy az elsőfokú határozat e tekintetben tartalmaz a másodfokú bíróság által pontosításra szoruló adatokat, ezek azonban az elsőfokú bíróság érdemi megállapításainak helyességét nem érintik. Az ítéltábla az elsőfokú ítélet 43. oldalának hetedik bekezdését annyiban pontosítja, hogy a második körben elrendelt titkos információgyűjtés lejáratának időpontja 2016. március 8. napja volt. Az I. r. vádlott védőjének érvelését osztva, a feljelentés terjedelme valóban nem tett ki 40 oldalt (*elsőfokú ítélet 43. oldal negyedik bekezdés*), csupán annak felét, azonban a feljelentés megtételéhez szükséges időtartamra nem csupán a feljelentés terjedelméből kell, illetve lehet következtetést levonni, hanem a korábban kifejtettek szerint egyéb olyan körülményekből is, amelyek egy megalapozott feljelentés elkészítésének munkaigényét meghatározzák. A rendelkezésre álló iratokból megállapítható, hogy a bűncselekmény gyanúját megalapozó, így a feljelentés alapjául is szolgáló adatok elemzését, értékelését tartalmazó összefoglaló jelentés 2016. március 6. napján készült el, míg a feljelentést a Nemzeti Védelmi Szolgálat 2016. március 8. napján tette meg.

[83] Az elsőfokú bíróság indokolásában leírtakat és a fent rögzítetteket figyelembe véve késedelem a hatóság részéről nem állapítható meg, így a „nyombaniság” vizsgálatát elvégezve, megállapítható, hogy a felhasználhatóság e feltételének meglétére vont törvényszéki következtetés helytálló.

[84] A titkos információgyűjtés eredményének felhasználása körében további vizsgálatot igényelt a régi Be. 206/A. § (2) és (3) bekezdésének alkalmazhatósága is.

[85] Jelen ügyben titkos információgyűjtés a 2015. szeptember 11. és 2015. december 8. napja közötti időszakot érintően - jelen ügy terheltjei közül - kizárólag a Terhelt3 III. r. terheltéhez köthető telefonszámmal összefüggésben folyt hivatali visszaélés büntette [Btk. 305. §], hivatali vesztegetés büntette [Btk. 293. § (1) és (2) bekezdés], hivatali vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 294. § (1) bekezdés] és befolyással üzérkedés büntette [Btk. 299. § (1) és (2) bekezdés] miatt. Mivel a többi terhelt az engedélyben nem került megjelölésre, ebből fakadóan esetükben a titkos információgyűjtés eredménye kizárólag a régi Be. 206/A. § (3) bekezdése alapján - tárgyi összefüggés esetén - akkor használható fel, ha a régi Be. 201. §-ában meghatározott feltételeknek megfelelő bűncselekmény elkövetésében szerepet játszottak.

[86] A tárgyi összefüggés a célhoz kötöttség okán, az engedélyben megjelölt cselekményi kör, azaz a külvilágban megjelenő események, történések azonosságában és nem szükségszerűen a bűncselekmények minősítésének azonosságában ragadható meg. A cselekmény minősítését ugyanis dogmatikai megfontolások és alanyi oldali elemek - a tárgyi oldal, a külvilágban megjelenő történet azonossága esetén - is befolyásolhatják, a célhoz kötöttség követelményének megsértése azonban emiatt fel sem merülhet.

[87] Az ítéltábla álláspontja szerint a tárgyi összefüggés helyes értelmezése tehát az, hogy a titkos információgyűjtés eredménye az engedélyben írt bűnüldözési célnak megfelelő bűncselekmény valamennyi elkövetőjével szemben felhasználható, amennyiben a régi Be. 206/A. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek a bizonyítani kívánt bűncselekmény esetében fennállnak. Jelen ügyben pedig ez a feltétel maradéktalanul teljesül.

[88] Így a fentiek alapján az elsőfokú bíróság által bizonyítékként figyelembe vett titkos információgyűjtés eredményének értékelésére törvényesen került sor.

[89] A másodfokú bíróság álláspontja szerint tehát az ügy érdemi elbírálásának a fent hivatkozott okokból eljárásjogi akadálya nincs.

[90] Az ítéltábla – az elsőfokú ítélet megalapozatlanságra hivatkozó védői felvetések kapcsán – az alábbi büntető eljárásjogi rendelkezésekre, eseti döntésekre, illetőleg az azok által formált elvi álláspontokra mutat rá.

[91] A másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, illetve a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékokra hivatkoztak, és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le [Be. 591. § (1) bekezdés].

[92] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a bizonyítékok értékelésére vonatkozó törvényi rendelkezések adják, amelyek szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje. A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (3) és (4) bekezdése]. E szabályozás biztosítja a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti szabad értékelését, illetőleg védi az elsőfokú bíróság mérlegelését.

[93] Az eltérő tényállás megállapításának elsődleges és általános feltétele az, hogy az első fokon meghozott ítélet tényállása nem megalapozott.

[94] A megalapozatlanság mértéke (teljes vagy részleges) ugyanakkor más-más jogkövetkezmennyel jár.

[95] Az elsőfokú ítélet teljes egészében megalapozatlan, ha az elsőfokú bíróság nem állapított meg tényállást vagy a tényállás teljes egészében felderítetlen [Be. 592. § (1) bekezdés a) és b) pont]. Teljes megalapozatlanság esetén a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú ítéletet és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja [Be. 610. §], azaz ilyen esetben az elsőfokú ítélet másodfokú bíróság általi korrekciójára nincs törvényes lehetőség.

[96] Részlegesen megalapozatlan az ítélet, ha az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, a tényállás részben felderítetlen, a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával vagy az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett [Be. 592. § (2) bekezdés a-d) pont].

[97] Csak részleges megalapozatlanság esetén kerülhet sor a tényállás kiegészítésére (ez a hiányzó ténymegállapítás pótlását jelenti) vagy helyesbítésére (a meglévő ténymegállapítás módosítása vagy mellőzése), amely történhet az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás útján [Be. 593. § (1) bekezdés a) pont]. A kiegészítés, helyesbítés csak a meglévő tényállásba illeszkedő ténymegállapítást eredményezhet, attól eltérőt semmiképpen.

[98] A másodfokú bíróság az ítélet részbeni megalapozatlanságát oly módon is kiküszöbölheti, hogy az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapít meg, ha a vádlott felmentésének vagy részbeni felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének vagy részbeni megszüntetésének van helye [Be. 593. § (1) bekezdés b) pontja].

[99] Ha a másodfokú bíróság az ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölése során – a helyes tényállás érdekében felvett bizonyítás, az ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján – az elsőfokú bíróságétól eltérő tényeket állapít meg, az eltérő tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat eltérően értékelheti [Be. 593. § (2) bekezdés első mondat]. A másodfokú bíróság nem értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a másodfokú bíróság által megállapított ténnyel össze nem függő, valamint a megalapozatlansággal nem érintett tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat [Be. 593. § (2) bekezdés második mondat].

[100] Hangsúlyozni kell, hogy az eltérő tényállás megállapításának alapvető feltétele a tényállás megalapozatlansága (BJD 8349). Ha a tényállás megalapozott, akkor még a felmentő határozat érdekében sem lehet eltérő tényállást megállapítani pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével (BJD 7761, BJD 8377).

[101] A részbeni megalapozatlanság esetén a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a helyesbített, kiegészített, illetve az eltérően megállapított tényállás alapján bírálja felül [Be. 593. § (3) bekezdés].

[102] A Kúria EBH 2019.B.9. számon közzétett határozatában kifejtettek szerint a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma nem a megalapozatlanság kiküszöbölését korlátozza, hanem az első fokon lefolytatott bizonyítást védi. A tényállás hiányosságának pótlása, a felderítetlenségének megszüntetése, az iratellenesség kiküszöbölése, avagy a helyes ténybeli következtetés levonása nem a felülmérlegelés tilalma alá esik, hanem éppen a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze, abban az esetben, ha az így módosult eltérő tényállás a felmentett vádlott bűnösségének megállapításához vagy a bűnösnek kimondott vádlott felmentéséhez vezethet. A bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma annyit jelent, hogy a másodfokú bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelességéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette. Az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján a tényállás módosítása valójában nem más, mint ugyanazon bizonyíték alapján olyan további, az elsőfokú bíróság által nem megállapított tények megállapítása, amit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott, azonban a vádlott büntetőjogi felelőssége szempontjából releváns. Az iratellenesség kiküszöbölése azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság nem a valós (az ügyiratokban rögzített) tartalma szerint vette figyelembe a bizonyítékot, és ezt javítja ki a fellebbviteli bíróság az ügyiratok szerinti tartalom alapulvételével. Téves ténybeli következtetés esetén pedig az elfogadott bizonyítékból történő, a logika szabályainak meg nem felelő ténykövetkeztetést helyesbíti a jogorvoslat tárgyában eljáró másodfokú bíróság. Minden esetben azonban a tényállás módosításának alapja az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyíték. A másodfokú eljárásban az eltérő bizonyítékértékelés (felülmérlegelés) tilalmának általános érvényű elve azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hiteltérdeklőségéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette.

[103] A másodfokú bíróságnak tehát az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokat kell alapul vennie, ebben az esetben nem beszélhetünk a felülmérlegelési tilalom megsértéséről, hiszen ez a részbeni megalapozatlanság kiküszöbölésének törvényes eszköze.

[104] A vádlottak személyi körülményeire vonatkozó megállapítások és korábbi büntetéseikre vonatkozó adatok a Be. 561. § (3) bekezdés b) pontjában írtak szerint nem a tényállás részei.

[105] Az elsőfokú ítélet indokolásában a terhelt személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tények a nyilvános ülésen elhangzottak, a becsatolt iratok alapján az alábbiak szerint szorulnak kiegészítésre, illetve pontosításra.

Terhelt I. r. vádlott esetében:

- 2020 júniusa óta nyugdíjas, nyugdíjának havi összege 251.000.- Ft;

- mozgásszervi és reumás megbetegedése, valamint idegrendszeri, pszichiátriai (alvási, stresszkezelési) problémái vannak, amelyekkel összefüggésben rendszeres orvosi kezelésre szorul.

Terhelt2 II. r. vádlott esetében:

- férjezett családi állapotú, de férjétől külön él;
- jövedelme a családi pótlékkal (420 euró) együtt havonta 2400-2800 euró;
- kb. 300.000.- forint banki tartozása van Magyarországon, amit egy összegben kell kifizetnie.

Terhelt3 III. r. vádlott esetében:

- 2024. január 10. napja óta raktáros, illetve árufeltöltő Budapesten egy IV. kerületi nemzeti dohányboltban, bruttó havi jövedelme 350.000.- forint;
- az újpesti utánpótlás (U16) csapat és a női csapat segédedzője;
- a jövőben sportruházati és építési vállalkozói tevékenységet kíván folytatni, újra akarja nyitni a Cégnév1 sportruházati boltot, amely jelenleg nem működik és jövedelme sem származik belőle;
- súlyos pánikbetegséggel küzd, továbbá tályog (ciszta) van torkában, amely műtéti beavatkozást igényel;
- jelenleg más ügyben a reintegrációs őrizetét tölti, így Budapest IV. kerületét nem hagyhatja el;
- a Budai Központi Kerületi Bíróságon van ellene folyamatban büntetőeljárás;
- oroszul és ukránul beszél, egyéb szláv nyelveken ért;

Terhelt4 IV. r. vádlottat érintően:

- OKJ-s képzés keretében gázkészülék és csőhálózat szerelő képzettséget szerzett;
- jelenleg egy gázkészülék szervíznél dolgozik, egy egyéni vállalkozónál, havi nettó jövedelme változó, 200.000.- forint és 350.000.- forint között mozog.

Terhelt5 V. r. vádlottat érintően:

- kizárólag magyar állampolgár;
- elvált családi állapotú, jelenleg élettársi kapcsolatban él;
- az Cégnév2 Műszaki és Üzemeltetési Osztályán dolgozik ügyintézőként, havi nettó jövedelme 320.000.- forint;
- depresszióban, álmatlanságban és kezdődő szívritmus-zavarban szenved, ami gyógyszeres kezelést nem igényel.

Terhelt6 VI. r. vádlott esetében:

- jelenleg egy munkahelyi projekt (Bosch üzem építés) miatt Miskolcon tartózkodik és dolgozik (2024 májusig);
- továbbra is a tanintézmény1ban tanul levelező szakon, idén júniusban érettségizik;
- kiskorú gyermeke után havi 40.000.- Ft forint tartásdíjat fizet, emellett ő fizeti az gyermek iskoláztatását és a ruházkodását is;
- élettársa 12 éves kiskorú gyermeke jelenleg az apai nagymama gondozása alatt áll, de élettársa pert indított a gyermekelhelyezés megváltoztatása iránt a Miskolci Járásbíróságon;
- magas vérnyomás megbetegedésben szenved, de jelenleg nem szed rá gyógyszert;
- az Opel Astra típusú gépkocsit eladta, de az átírás még nem történt meg.

[106] Jelen ügyben az elsőfokú ítélet a Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pontjaiban írt okokból részlegesen megalapozatlan, mivel a megállapított tényállás hiányos, illetőleg részben ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, és az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett. A részbeni megalapozatlanság az ügyiratok tartalma és ténybeli következtetés útján, a tényállás kiegészítésével, illetőleg helyesbítésével volt kiküszöbölhető a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

[107] Az ítéltábla a történeti tényállást az alábbiak szerint pontosította, módosította:

- az elsőfokú ítélet 10. oldal harmadik bekezdésében a „Terhelt3 III. r. vádlott szervezésével Terhelt9” szövegrész helyébe a „Terhelt3 III. r. vádlott és társa” szövegrész lép;

- az elsőfokú ítélet 10. oldal negyedik bekezdésének első mondatát akként pontosítja, hogy „2015. március 9. és 2015. október 1. napja közötti időszakban 77 részben azonosított, részben ismeretlen személyazonosságú külföldi állampolgárságú személy jelent meg – közvetítők segítségével – a cím54 szám alatt lévő Hivatal nevelében, ahol Terhelt1 I. r. vádlott 48 esetben, míg Terhelt2 II. rendű vádlott 28 esetben, mint hivatalos személy okmányirodai ügyintézőként közreműködött abban, hogy jogkörükben eljárva, hivatali hatáskörükkel visszaélve, más valós magyar állampolgár nevére szóló, fénykép nélküli honosítási okiratokkal, a honosított magyar állampolgárok adataival, a külföldi állampolgárságú kérelmezők fényképével, ujjnyomatával ellátott, valótlan tartalmú magyar útlevél kerüljön kiállításra. A Terhelt1 I. r. vádlott által rögzített, tanú21 honosított magyar állampolgár nevére szóló magyar útlevél kiállítására irányuló kérelmet a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala elutasította.”;
- az elsőfokú ítélet 10. oldal negyedik bekezdésének harmadik és negyedik mondatát akként pontosítja, hogy „A Terhelt1 I. r. vádlott okmányirodai ügyintéző jogellenes eljárásával elkészült valótlan tartalmú útlevelek átvételét Terhelt3 III. r. vádlott tudomásával Terhelt3 III. r. vádlott társa szervezte. Az útleveleket a kérelmezők vagy a Terhelt3 III. r. vádlott társa által biztosított - meghatalmazóként, továbbá alkalmanként tanúként nem a névtulajdonosok aláírását tartalmazó - valótlan tartalmú meghatalmazásokkal Terhelt6 VI. rendű vádlott, Terhelt7 VII. rendű terhelt és más személyek vették át. Az átvevők közül az útlevelek és a meghatalmazások valótlan tartalmáról Terhelt6 VI. rendű vádlott tudomással bírt.”;
- az elsőfokú ítélet 11. oldal hatodik bekezdésének első mondatából mellőzi a 21/B. § (2) bekezdésére, illetve annak tartalmára vonatkozó szövegrész feltüntetését, míg a második mondatát azzal egészíti ki, hogy a törvény végrehajtására vonatkozó 101/1998. (V. 22.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdése szerint az úti okmány, így a magánútlevél iránti kérelem előterjesztésekor – főszabály szerint – személyesen kell megjelenni.;
- az elsőfokú ítélet 12. oldalának második bekezdését azzal egészíti ki, hogy a hivatkozott jogszabályhely mellett a külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvényt is feltünteti;
- az elsőfokú ítélet 13. oldalának második bekezdését azzal egészíti ki, hogy „A „Képnézegető” rendszert 2015. március 1. és 2015. október 12. között a Hivatal nevelében egyik ügyintéző sem használta.”;
- az elsőfokú ítélet 13. oldal negyedik bekezdésének második mondatában a „és Terhelt9” kifejezés helyébe a „társa” szövegrész lép;
- az elsőfokú ítélet 14. oldalának harmadik bekezdésében a „szállított” kifejezés helyébe „szervezett” szövegrész lép;
- az elsőfokú ítélet 16. oldalán a táblázat 3. pontjában tanú28 honosított magyar állampolgár esetében a tényleges igénylő: név21;

- az elsőfokú ítélet 18. oldala 2.) pontjának első, második, harmadik és negyedik bekezdésében a „Terhelt9” név helyébe a „Terhelt3 III. r. vádlott társa” szövegrész lép;
- az elsőfokú ítélet 19. oldal első bekezdésének első mondatát a tényállásból mellőzi;
- az elsőfokú ítélet 19. oldalának második, negyedik, hatodik, hetedik és kilencedik bekezdésében a „Terhelt9” név helyébe a „Terhelt3 III. r. vádlott társa” szövegrész lép;
- az elsőfokú ítélet 20. oldala B.1.) pontjának első bekezdését akként pontosítja, hogy „2015. március 9. és október 1. napja közötti időszakban a magyar nyelvet nem ismerő tanú17 albán és Terhelt8 ukrán állampolgár, továbbá 26 külföldi állampolgár útlevéligénylő - közvetítők segítségével – megjelent a Hivatal nevelőben, ahol az okmányirodai ügyintézőként eljáró Terhelt2 II. rendű vádlott közreműködött abban, hogy az egyszerűsített honosítási eljárással magyar állampolgárságot szerző személyek honosítási okiratának és lakcímet igazoló hatósági igazolványának felhasználásával, a magyar állampolgárok adataival, de a kérelmező személyek fényképével és ujjnyomatával ellátott valótlan tartalmú útlevelek kerüljenek kiállításra.”;
- az elsőfokú ítélet 22. oldalán lévő táblázat 5. pontjában a honosított magyar állampolgár neve helyesen: tanú70; míg a 6. pontban név9;
- az elsőfokú ítélet 23. oldalán lévő táblázat 27. pontjában az útlevél átvételének időpontja helyesen: 2015. 10. 15.

[108] A fenti változtatásokkal a tényállás a Be. 592. § (2) bekezdésben felsorolt hibáktól és hiányosságoktól mentessé vált, ezért a Be. 593. § (3) bekezdés alapján a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

[109] A tényállás megállapításával összefüggésben az V. r. vádlott védőjének érvelésével szemben nem kifogásolható, hogy az ítéleti tényállás egy része a vádirat szó szerinti megismétlése, mivel a bírósági eljárás kereteit a vád, és az abban leírt történeti tényállás határozza meg, az abban írt tények bizonyítására folyt az eljárás, amely az elsőfokú bíróság indokolásában írtak szerint - a másodfokú bíróság indokolásával kiegészítve - eredményre vezetett.

[110] A bizonyítással kapcsolatos alapvetés, hogy a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (4) bekezdés]. A nem kirekesztett bizonyíték esetében külön vizsgálat tárgyát képező szempont annak bizonyító ereje, mely arra a kérdésre adja meg a választ, hogy az adott bizonyítási eszköz által hordozott bizonyító tény ténylegesen milyen mértékben alkalmas a bizonyítandó tény bizonyítására. A Be. 167. § (3) bekezdés értelmében - miszerint a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító erejük - a bizonyítékok mérlegelésének szabadsága azt jelenti, hogy mindig a bírói mérlegelés dönti el az adott bizonyítási eszköz jelentőségét és bizonyító értékét.

[111] Közvetlen a bizonyíték, ha magára a bizonyítandó tényre vonatkozik, elfogadása esetén a bizonyítandó tény nyomban, mindenféle közvetítés nélkül megállapítható.

[112] Közvetett a bizonyíték, ha nem közvetlenül a bizonyítandó tényre vonatkozik, hanem egy azzal összefüggő más tényre, amelyből már helyes következtetéssel, bizonyos valószínűséggel lehet következtetni a bizonyítandó tényre.

[113] A Kúria BH 2021.2.35. számon közzétett eseti döntése szerint közvetett a bizonyíték, ha nem vonatkozik eleve, egyenesen, nyíltan (kifejezetten) és perdöntő módon a bizonyítandó tényre, hanem csupán másik – egy vagy több, közbeeső, kisegítő – tényre mutat, ami azonban releváns, mert következtetés vonható belőle a bizonyítandó (perdöntő) tényre. Közvetett a bizonyítás, ha nincs közvetlen bizonyíték, nincs beismerő, vagy a történetek közvetlen érzékelésén, észleletén alapuló vallomás, illetve az nem hitelt érdemlő. Mindig közvetett bizonyítás a tudati tények (szándékosság, gondatlanság) bizonyítása, rendszerint közvetett bizonyíték a tudományos módszer által szolgáltatott bizonyíték és a tárgyi bizonyíték. A közvetett bizonyíték (mint más bizonyíték) eredményezhet ténymegállapítást, ami azonban önmagában elégtelen, mivel még nem a bizonyítandó tényre ad következtetési lehetőséget. A közvetett bizonyíték alapján megállapított ténynek arra kell alkalmasnak lennie, hogy önmagában, vagy más közvetett bizonyítékból nyert ténnyel együtt olyan további tényre adjon következtetési lehetőséget, aminek alapján a bizonyítandó tény is megállapítható. A közvetett bizonyítás valójában tényből tényre következtetés. Közvetett bizonyíték esetében hangsúlya nem a bizonyíték mibenlétének, hanem a más bizonyítékokhoz kötődésnek van. Ehhez képest, amíg közvetlen bizonyíték esetében csupán a hitelérdemlőség a ténymegállapítás feltétele, közvetett bizonyíték esetében vizsgálandó a ténybeli következtetés helyessége is. Ilyenkor ugyanis a következtetés, illetve annak eredménye pótolja a közvetlen bizonyíték érzékelésén, észleletén alapuló (hitelt érdemlőnek tartott) tartalmát.

[114] Mind a közvetlen, mind a közvetett bizonyíték lehet eredeti (tehát a bizonyítandó tényhez nem áttételen keresztül kapcsolódó) és származékos (a bizonyítandó tényhez áttételesen kapcsolódó). Amennyiben a bizonyítási eljárás eredményeképpen nincs akár eredeti, akár származékos közvetlen bizonyíték, a közvetett bizonyítás kerül előtérbe.

[115] A közvetlen és a közvetett bizonyítás esetében sem lehet szem elől téveszteni, hogy a bizonyítás célja: a bizonyító és bizonyítandó tények közötti, büntetőjogilag jelentős kapcsolat feltárása a Be. 167. § (3) és (4) bekezdésben foglaltak figyelembevételével.

[116] A bizonyítékok értékelése körében nem mellőzhető jelentőségű a büntető eljárási törvény rendelkezései között szereplő bizonyítás alapvetései közül a Be. 7. § (4) bekezdésben megfogalmazott „*in dubio pro reo*” elv, miszerint a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.

[117] A BH1977. 484. és BH2003. 145. számú eseti döntésben megfogalmazottak szerint a büntetőeljárásban a közvetett bizonyítás akkor eredményes, ha megalapozza a bűncselekmény terhelt általi elkövetését, és egyúttal kizárja minden más változat előfordulásának lehetőségét:

- ténybeli következtetés alapján a vádbeli cselekmény vádlott általi elkövetésének megállapítására csak akkor kerülhet sor, ha a bizonyított tényekből okszerűen csak ez következik, ha azonban a megállapított tényekből több, sőt ellentétes következtetés is levonható, az ítéleti tényállás (a vádlott bűnössége) ténybeli következtetéssel való megállapítása kizárt;

- a közvetett bizonyíték valamely tény bizonyítására csak akkor alkalmas, ha a bizonyítandó tényen kívül minden más tény lehetőségét kizárja;

- több, egymástól független valószínűségi értékkel bíró, közvetett bizonyíték egy ügyben való véletlenszerű találkozásának esélye annál kisebb, minél nagyobb a találkozó közvetett bizonyítékok száma.

[118] A közvetett bizonyítékok zárt láncolata nem feltételezi a legapróbb részletek bizonyítottságát, az ugyanis valójában azt jelentené, hogy a valóság megismerése már nem közvetett, hanem közvetlen. Sőt, a közvetett bizonyítás zárt láncolatával kapcsolatban az sem elvárt, hogy egyforma értékű bizonyítékokból tevődjön össze. A hangsúly a zártságon van, ami a két végpontot összekapcsolja, ugyanakkor minden egyes láncszemnek tény-, illetve tárgyszerűnek kell lennie, nem lehet spekulatív; relevánsnak és a valóságra vonatkozóan kell lennie.

[119] A közvetett bizonyítás esetében is irányadóak a Be. 167. §-ban megfogalmazott bizonyítékértékelési szabályok, azonban a törvény a közvetett bizonyítás módszerét nem határozza meg, ahogy egyébként a közvetlen bizonyítás esetében sem ad más, eltérő szabályozást, hiszen a bizonyítékok értékelésekor a hatóságok a büntető eljárási törvényben meghatározott bizonyítás rendszerében, a bizonyítékoknak a törvény, a logika és észszerűség szabályainak megfelelő mérlegelésével alakítják ki meggyőződésüket.

[120] Az elsőfokú bíróságnak a bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége során részletesen számot kell adnia arról, hogy mely bizonyítékot fogadott el, ennek mi az indoka és nyomon követhető módon az indokolásból ki kell tűnnie, hogy a tényállást mire alapította. Ekkor van abban a helyzetben a másodfokú bíróság, hogy ellenőrizni tudja, hogy a mérlegelés teljeskörű, valamennyi bizonyítékra kiterjedő volt-e és az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékoknak a megállapított tényállás megfelel-e. A bizonyítékok értékelése az elsőfokú bíróság feladata, míg a másodfokú felülbírálat során ezen értékelő tevékenység ellenőrzésére kerül sor.

[121] Jelen ügyben az ítéltábla megállapította, hogy a törvényszék a tényállás-felderítési kötelezettségének eleget tett, a bizonyítást a szükséges és lehetséges körben lefolytatta, a tárgyaláson kihallgatta tanú6, tanú2, tanú7, tanú1, tanú15, tanú13, tanú9, tanú5, tanú16, tanú4, tanú8 tanúkat, szakértőt igazságügyi szakértőt, felolvasással tette a tárgyalás anyagává tanú3 tanú írásbeli és nyomozati vallomását, tanú11, tanú10, tanú12, tanú17, tanú14 tanúk nyomozati vallomását és ismertetéssel a Terhelt8 VIII. r. terheltre vonatkozó iratokat és az ügy elbírálása szempontjából releváns egyéb okirati bizonyítékokat. A tárgyalási szakban a vádlottak részletes vallomást nem tettek.

[122] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában részletesen számba vette a rendelkezésre álló bizonyítékokat, nyomon követhető és ellenőrizhető módon megindokolta, hogy a megállapított tényeket mi alapján találta bizonyítottnak. Az ítéltábla álláspontja szerint a törvényszék mérlegelő tevékenysége formailag szabályos volt és annak helyességével szemben tartalmilag sem támasztható alapos kétség, ténybeli következtetései is nagyrészt okszerűek.

[123] Az ítéltábla megállapítása szerint azonban a törvényszék nem értékelt minden rendelkezésre álló és a tárgyalás anyagává tett bizonyítékot, így azoknak a többi bizonyítékkal való összevetése is elmaradt, emellett nem minden bizonyítékot a valós tartalma szerint vett figyelembe. Emiatt az elsőfokú bíróság nem valamennyi ténybeli következtetése volt okszerű, és az indokolása sem volt teljeskörű. Utóbbi azonban nem valósított meg a másodfokú eljárásban nem orvosolható relatív eljárási szabálysértést, mivel az indokolás hiányosságai a másodfokú eljárásban pótolhatóak voltak.

[124] A rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alapján aggálytalanul megállapítható, hogy a jelen ügy tárgyát képező bűncselekmények elkövetésének időszakában Terhelt1 I. és Terhelt2 II. r. vádlott milyen jogszabályi környezetben végezte a munkáját, az elsőfokú bíróság ítélete a terhelt munkaköri leírását is helyesen idézi. Emellett a magyar nyelv ismeretének ellenőrzése kapcsán született 2014. szeptemberi tájékoztatások, valamint az OPAL-KERTÁR informatikai rendszeren belül kialakított „Képnézegető” alkalmazással kapcsolatban 2014. decemberében született leiratok is részletesen tartalmazták a honosítási iratok alapján indított útlevélkérelmekkel kapcsolatos visszaélések gyanúja esetén követendő eljárást. A törvényszék ítéletének indokolása szerint a jogszabályokban, központi állásfoglalásokban, iránymutatásokban, belső utasításokban rögzített eljárásrendet a személyi bizonyítékok, így különösen az útlevéllel foglalkozó ügyintézők, így tanú6 és tanú2, emellett a VI. kerületi Okmányirodában dolgozó tanú15, valamint tanú16 és tanú1 tanúk vallomása teljes mértékben alátámasztották. Kétségtelen tény, hogy a vallomásokból arra vonható le következtetés, hogy a kezdeti nehézségeket követően az útlevéligényléssel kapcsolatos ügyintézés már a jogszabályoknak és a fent hivatkozott leiratoknak megfelelően, szabályosan zajlott, azonban valamennyi vallomás, továbbá az elsőfokú bíróság ítéletében értékelésre nem került, az OPAL program használatára vonatkozó okirati bizonyíték alapján megállapítható, hogy a bűncselekmény elkövetésének időszakában a gyakorlatban nem minden az előírásoknak megfelelően működött. Ezzel összefüggésben a tanúvallomások értékelésénél azt is figyelembe kellett venni, hogy a tanúk kihallgatására nem közvetlenül a bűncselekmények elkövetését követő időszakban, hanem jóval később, így 2017-ben és 2018-ban került sor. Emellett az osztályvezetői pozícióban tanú16t 2016. február 1. napjától váltó tanú7 tanú csak a bűncselekmények elkövetését követően került az érintett Kormányablakhoz.

[125] Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a visszaélések megakadályozásának első szűrője az útlevelet kérelmező személy beazonosítása volt, melyre figyelemmel a honosítási okirat és a lakcímkártya mellett a kérelmezőtől személyazonosságot igazoló fényképes igazolványt kellett kérni. Az ún. útleveles ügyintézők, tanú6 és tanú2 tanúk az eljárás során mindvégig úgy nyilatkoztak, hogy kötelező volt az ügyfelektől elkérni a fényképes okmányt, emellett az okmány számát a megjegyzés rovatban is rögzíteni kellett. A külföldi igazolvány elkérésének szükségességét tanú7 tanú a nyomozati vallomásában (*nyomozati irat 9. kötet 1189-1192. o.*) ugyancsak alátámasztotta azzal, hogy a személyazonosságot elsősorban az OPAL rendszerben kellett ellenőrizni. tanú1 tanú viszont nem volt teljesen következetes a nyomozás során, mivel első vallomásában (*nyomozati irat 9. kötet 1175-1179. o.*) azt vallotta,

hogya az ügyintéző nem kérte el a fényképes igazolványt, vagy az nem volt, akkor mindenképpen alkalmazni kellett volna az OPAL-KERTAR Képnézegetőt, majd folytatólagos vallomásában (*nyomozati irat 9. kötet 1185-1187. o.*) azt vallotta, hogy mindenképpen el kellett kérni a fényképes igazolványt, az okmány számának megjegyzés rovatban történő rögzítése azonban csak ajánlás volt. Az ún. útleveles ügyintézők vallomása azonban e körben egyértelmű, aszerint a fényképes okmány bemutatásának mellőzése nem volt opció, ha az ügyfél azzal nem rendelkezett, akkor nem is vették át a kérelmet.

[126] Az elsőfokú bíróság indokolásával szemben (*elsőfokú ítélet 47. oldal második bekezdés*) csak Terhelt1 I. r. vádlott hivatkozott arra, hogy felettese, tanú16 tanú szakmai álláspontja miatt nem végzett fényképes azonosítást, mivel nem volt jogosult a kérelmező külföldi okmányát elkérni. Az I. r. vádlottal szemben Terhelt2 II. r. vádlott az eljárás során azzal védekezett, hogy ő elkérte az okmányt attól, akinek volt, csak annak számát nem, illetve nem minden esetben rögzítette a megjegyzés rovatban. Első nyomozati vallomásában (*nyomozati irat 10. kötet 841-846. o.*) kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy az ügyintézéshez külföldi személyi igazolványra is szükség volt. Az általa intézett útlevélkérelmek közül csak tanú17 kérelmező (a valótlán tartalmú útlevél tanú22 nevére lett kiállítva) esetén van arra vonatkozó adat, hogy a kérelmező hamis ukrán útlevéllal igazolta magát. A magánútlevél igénylő lap (*nyomozati irat 6. kötet 459. o.*) szerint ezen útlevél száma valóban nem került rögzítésre a megjegyzés rovatban. A II. r. vádlotthoz köthető, tényállásban szereplő valamennyi útlevéligénylés kapcsán megállapítható egyébként, hogy az útlevél igénylő lap megjegyzés rovata külföldi okmány számot nem tartalmaz. A gyanúsítottként kihallgatott Terhelt8 (a valótlán tartalmú útlevél tanú23 nevére lett kiállítva) a nyomozás során ebben a körben nem nyilatkozott, mivel elmondása szerint az ügyintézéshez szükséges papírokat az őt kísérő férfi adta át az ügyintézőnek. (*nyomozati irat 10. kötet 1079-1086. o.*) Erre vonatkozó további konkrét adatok hiányában nem zárható ki, hogy a II. r. vádlott az általa végzett útlevélyügyintézés során a kérelmezőktől a személyazonosító okmányt elkérte, azonban a későbbiekben kifejtésre kerülő érvek mentén az állapítható meg, hogy mindez legfeljebb a szabályos ügyintézés látszatának keltését célozta.

[127] Az I. r. vádlott azon védekezését, hogy az osztályvezető szakmai útmutatása miatt nem kért a kérelmezőktől fényképes okmányt, tanú16 és tanú1 tanúk vallomása, valamint a fegyelmi eljárás anyaga alátámasztotta. A fegyelmi ügy anyagából ugyanis megállapítható, hogy az I. r. vádlott az előtte megjelenő kérelmezők személyazonosságának ellenőrzését valóban nem végezte el. E körben azonban tanú16 tanú a tárgyaláson (*155. sz. jegyzőkönyv*) a fegyelmi eljárás keretében tett nyilatkozatát azzal egészítette ki, hogy az ügyintéző a személyi igazolványt azért nem volt köteles elkérni, mivel a Képnézegetőt kellett használnia. A tanú azonban arra a kérdésre, hogy a Képnézegető bevezetése előtt hogyan azonosították az ügyfelet, a hosszú idő elteltére figyelemmel nem tudott válaszolni.

[128] tanú6 és tanú2 tanúk a fentiek szerint e kérdésben mindvégig következetesen nyilatkoztak, de tanú16, tanú7 és tanú1 tanúk vallomásából is aggálytalanul megállapítható, hogy a kérelmező személyazonosságának megállapítása valamilyen formában (fényképes igazolvány és/vagy OPAL Képnézegető) mindenképpen kötelező volt. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján viszont megállapítható, hogy Terhelt1 I. r. vádlott a személyazonosság ellenőrzését nem végezte el, holott az elsőfokú ítéletben helytállóan kifejtettek szerint a visszaélések megakadályozása céljából született leiratok tartalmával tisztában volt. Megjegyzést érdemel, hogy éppen tanú16 tanú utalt a tárgyaláson az I. r. vádlott alaposságára, és ezzel összefüggésben arra, hogy az I. r. vádlott volt az az ügyintéző, aki egy

személyazonosító igazolvány igénylésével kapcsolatban jelezte, hogy az előtte megjelent kérelmező személyazonossága kétséges. Visszaélés feltárására az I. r. vádlott a nyomozati vallomásában ugyancsak hivatkozott. Így erre figyelemmel is kétségeket vet fel az I. r. vádlott azon védekezése, hogy az útlevéligényléssel kapcsolatban a személyazonosság ellenőrzésének fontosságával ne lett volna tisztában.

[129] A visszaélések megakadályozásának második szűrője az útlevelet igénylő személy beazonosítása érdekében az OPAL rendszeren belül kialakított Képnézegető alkalmazás használata volt. tanú6 tanú a nyomozás során (*nyomozati irat 9. kötet 1193-1196. o.*) úgy nyilatkozott, hogy az OPAL rendszer nehézkesen indult, hol működött, hol nem, a hivatalvezető, tanú1 utasítására éppen emiatt kellett mindenképpen elkérni a fényképes igazolványt. tanú2 tanú azt vallotta a nyomozás során (*nyomozati irat 9. kötet 1197-1200. o.*), hogy az OPAL rendszer nehézkesen működött, de mivel utasítás volt a használatára, ő mindig használta. A tárgyaláson (*120. sz. jegyzőkönyv.*) mindkét tanú azt mondta, hogy kötelező volt a rendszer használata, tanú6 tanú vallomása szerint 2014 végén már tökéletesen működött. tanú16 tanú a tárgyaláson (*155. számú jegyzőkönyv.*) ugyancsak azt vallotta, hogy kötelező volt a használata, szóban is felhívta a figyelmet az alkalmazás szükségességére, a vonatkozó körlevél az I. és a II. r. vádlott részére is ismertetésre került. A kollégák panaszkodtak, mert problémás volt a rendszer, akadozott a működése, azonban a program a telepítését követő 1-2 hónap után már olajozottan működött. tanú1 tanú a nyomozati vallomásában (*nyomozati irat 9. kötet 1175-1179. o.*) a 2014. november 14-ei leiratra hivatkozva ugyancsak azt mondta, hogy a Képnézegető használata kötelező volt, azonban azt azzal egészítette ki, hogy az ügyintéző olykor eltekintett tőle, ha a kérelmező fényképes igazolvánnyal igazolta magát. A tanú16t érintő munkaügyi per bíróságnak címzett egyik beadványában (*nyomozati irat 9. kötet 1181-1182. o.*) a tanú rögzítette, hogy a Sütőné által tett rendőrségi bejelentés nem tartalmazta, hogy az ügyintéző (I. r. vádlott) nem ellenőrizte a kérelmező személyazonosságát a 101/1998. Korm. rendelet alapján, és az OPAL rendszerben sem, pedig azt egy államtitkári levél írja elő. tanú7 tanú, tanú16 utódja a nyomozás során ugyancsak úgy nyilatkozott, hogy az OPAL rendszer használata kötelező volt.

[130] E vallomásokkal szemben a Budapest Főváros Kormányhivatala Informatikai Főosztályának 2020. augusztus 13. napján kelt tájékoztatása azt tartalmazza, hogy a 2015. március 1. és a 2015. október 31. napja közötti időszakban a Képnézegető program gyakorlatilag folyamatosan működött, ennek ellenére a XV. kerületi hivatal munkatársainak csak 2015. október 13. napjától vannak keresési bejegyzései az adatbázisban. 2015. október 13. napján tanú2, tanú6, Dopita András István és az I. r. vádlott jelentkezett be az alkalmazásba. (*nyomozati irat 9. kötet 209-211. o.*) E tekintetben tehát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kiegészítése volt indokolt.

[131] A tanú1 által készített „útlevéllel való visszaélés pontokba szedve” elnevezésű irat (*nyomozati irat 9. kötet 335-336. o.*) 1. és 2. pontja tartalmazza, hogy 2015. október 13-án érkezett egy útlevélkérelmet elutasító határozat a KEKKH-tól, amelyben leírták, hogy egy ismeretlen személy tanú21 személyi adataival útlevélkérelmet nyújtott be. A kérelmet azért utasították el, mert az útlevélkérelem benyújtásakor készített arcképmás nem egyezett meg a nyilvántartásban lévő fényképpel. Október 14-én tanú16 az ügyintézőkkel átvizsgálta a KEKKH-ba még fel nem küldött iratokat, és három olyan kérelmet talált (szeptember 30-ai kérelmezéssel), amelyben a kérelemkor készített fénykép eltért a nyilvántartásban rögzített arcképtől (honosított állampolgárok: tanú63, tanú65 és tanú64). Az útlevélkérelmet elutasító határozat Okmányirodához érkezésének, valamint az ezt követő ellenőrzésnek a dátuma

összhangban van az Informatikai Osztály által közölt adattal is, mely szerint a Hivatal nevei munkatársai – a lekérdezett időszakra vonatkoztatva - csak 2015. október 13. napján kezdték meg a Képnézegető használatát. A tanú1 által készített fent hivatkozott irat 6. pontjában szerepel, hogy október 19-én vált világossá a hivatalvezető számára, hogy az útlevéllal foglalkozó ügyintézők nem végzik el a szükséges ellenőrzéseket az OPAL rendszer bevezetése óta. Az irat 9. pontja szerint a hivatalvezető több kerületi hivatalt is megkeresett, hogy tájékozódjon az ott kialakult gyakorlatról; kettőtől kapott érdemi választ, mely szerint eddig ők sem használták az arcképpenőrző OPAL rendszert. Az eset óta a XV. kerületben az OPAL arcképkereső rendszer használata kötelező.

[132] A fent hivatkozott okirati bizonyítékokkal összhangban tanú1 a tárgyaláson (120. sz. jegyzőkönyv) úgy nyilatkozott, hogy 2016-ban realizálta, hogy a képnézegető használatának szükségessége a dolgozók számára nem lett utasításba adva, ezért miután kiderül az ügy, írt erről egy levelet, ami az alkalmazás használatát kötelezővé tette. tanú7 tanú tárgyalási vallomásában (120. sz. jegyzőkönyv) ugyancsak azt vallotta, hogy 2016-ban a minisztérium küldött egy levelet az OPAL programmal kapcsolatban, mert észlelték, hogy az ügyintézők nem használják a Képnézegetőt. A tanú úgy nyilatkozott, hogy a kolléganők tudták, hogy létezik ez a program, de sokan nem használták, ezért onnantól kezdve ő is kötelezővé tette.

[133] Az elsőfokú bíróság által számba vett bizonyítékokat a fenti bizonyítékokkal együttesen értékelve az állapítható meg, hogy a OPAL-KERTAR Képnézegető alkalmazás használata az átiratok, tájékoztatók értelmében valóban kötelező volt a bűncselekmény elkövetésének időszakában, az alkalmazás létéről és használatának szükségességéről az ügyintézők is tudomással bírtak, a gyakorlatban azonban azt – a program működésével kapcsolatos alkalmazási nehézségek miatt – a 2015. március 1. és október 12. közötti időszakban a XV. kerületi Hivatalban senki nem használta. Iratellenes tehát azon megállapítás, hogy a vizsgált időszakban a XV. Kerületi Hivatalban kizárólag az I. és a II. r. vádlott esetében került feltárára a „Képnézegető” program használatának mellőzése. Erre figyelemmel az elsőfokú ítélet 48. oldala ötödik és hatodik bekezdésének a fenti tartalommal történő módosítása indokolt. A 49. oldal első bekezdésében pedig annak módosítása volt szükséges, hogy a „Képnézegető” alkalmazásának mellőzése körében felvett bizonyítás az I. és a II. r. vádlott védekezését nem cáfolta.

[134] A „Képnézegető” alkalmazásának mellőzése azonban a korábban kifejtettek szerint azt is jelenti, hogy a személyazonosság ellenőrzésének az egyetlen módja a kérelmező személyazonosító okmányának elkérése és az abban lévő arcképmásnak a kérelmező arcával való összevetése volt, melynek az I. r. vádlott a fentiek szerint nem tett eleget.

[135] A visszaélések megakadályozásának harmadik szűrője a magyar nyelv ismeretének ellenőrzése volt. Az e körben született tájékoztató is egyértelműen tartalmazza a követendő eljárást, azonban a személyi bizonyítékok a leírtak gyakorlatban történő érvényesülése kapcsán itt is árnyalják a képet. tanú6 tanú a nyomozás során úgy nyilatkozott, hogy neki személy szerint nem volt olyan ügyfele, aki egy szót sem tudott magyarul, de egyébként nem volt feladatuk a nyelvtudás ellenőrzése. Az ügyfelek egyébként sem egyedül mentek, hanem mindig volt velük kísérő, rokon vagy ismerős. A tanú a tárgyaláson is a nyomozati vallomásával egyezően adta elő, hogy nem volt jogosultsága felülvizsgálni a nyelvtudást. Elmondta, hogy nem is igazán kellett az ügyfelekkel kommunikálni, így nem derült ki, hogy mennyire beszélnek magyarul. Előfordult továbbá, hogy az ügyfél helyett a jelenlévő kísérő

válaszolt. tanú2 tanút erről a nyomozás során nem kérdezték, a tárgyaláson azonban elmondta, hogy a magyar nyelvtudással kapcsolatos probléma esetén jegyzőkönyvet kellett felvenni. Az ügyintézés során 6-10 mondatot azért váltottak az ügyféllel, nála soha nem volt gond. Ő is elmondta, hogy általában kísérelővel vagy családdal mentek az ügyfelek, és nem jelentett problémát, ha az ügyfél helyett a kísérelő válaszolt. tanú7 tanú a nyomozás során a követendő eljárás kapcsán a 2014. szeptember 16-ai felhívásra hivatkozott, ezzel szemben a tárgyaláson már azt adta elő, hogy a nyelvtudásra a honosítási kérelem benyújtásakor volt szükség, az útlevélügyintézésnél már feltételezik, hogy a kérelmező tud magyarul. A kollégák egyébként ezzel kapcsolatos problémát nem jeleztek felé. tanú16 tanú ezzel összhangban azt adta elő a tárgyaláson, hogy a magyar nyelv ismeretét az állampolgársági kérelem benyújtásakor kellett ellenőrizni, utána már nem kellett vizsgálni, hiszen az érintett megkapta a honosítást, amelynek a magyar nyelv ismerete feltétele volt.

[136] Ezen személyi bizonyítékok alapján mindenképpen kétségeket vet fel, hogy az erre vonatkozó leirat ellenére a gyakorlatban ezt a szabályt az ügyintézők milyen formában alkalmazták. Megjegyzést érdemel azonban, hogy tanú6 és tanú2 tanúk azon vallomása, mely szerint ők soha nem tapasztaltak olyat, hogy a kérelmező egyáltalán ne értene és beszélne magyarul, összhangban van azzal a ténnyel, hogy közreműködésükkel egyetlen egy valótlan tartalmú útlevél sem került kiállításra. Míg Terhelt1 I. r. vádlott azon előadása, hogy a kísérelők általában az előtérben várakoztak és ő az ügyfelekkel néhány szavas válaszokat igénylő kérdésekkel kommunikált, valamint Terhelt2 II. r. vádlott vallomása, mely szerint – az esetleges kísérelő jelenléte ellenére - ő minden esetben magyarul beszélt az útlevéligenyölökkel és az igénylő személyek minden esetben magyarul válaszoltak neki, az eljárás során feltárt egyéb bizonyítékokkal nem áll összhangban.

[137] tanú17 és Terhelt8 vallomásának e körben történő értékelése kapcsán (*elsőfokú ítélet 50. oldal négy-hét bekezdés*) az ítéltábla egyetértett az I. r. védő azon érvelésével, mely szerint e személyek Terhelt2 II. r. vádlott közreműködésével igényelték útlevelet, így a magyar nyelv ismeretének hiányára vonatkozó nyilatkozatukból csak a II. r. vádlott tekintetében vonható le következtetés. A másodfokú bíróság szerint ugyanis erre az I. r. vádlott esetében a lehallgatási anyagból lehet következtetni.

[138] Az elsőfokú bíróság az I. és a II. r. vádlott büntetőjogi felelősségére többek között abból vont le következtetést, hogy az I. és a II. r. vádlott meg sem kísérelte az útlevélügyintézés során előírt kötelező eljárásrend alkalmazását, valamint, hogy az útlevelet igénylő személyek egyik esetben sem akadtak fenn a különböző beépített szűrőkön. (*elsőfokú ítélet 50. oldal harmadik és nyolcadik bekezdés*) Ezt a megállapítást azonban a fentiekben részletezett és értékelt bizonyítékok mindenképpen árnyalják, különösen a „Képnézegető” alkalmazás tekintetében, melyet a 2015. március 1. és a 2015. október 12. napja közötti időszakban egyetlen ügyintéző sem használt.

[139] Az elsőfokú bíróság azonban arra már helyesen hivatkozott ítéletének indokolásában (*elsőfokú ítélet 48. oldal hatodik bekezdés*), hogy a valótlan tartalmú útlevelek kiállítása kizárólag az I. és a II. r. vádlotthoz köthető. Ezzel összefüggésben az ügyben készült összefoglaló jelentés (*nyomozati irat 1. kötet 123-179. o.*) tartalmazza, hogy mivel a titkos információgyűjtés anyaga alapján jogszabállyal ellentétes tevékenységet feltételeztek, ezért a Hivatal nevel vonatkozásában kiterjesztették az ellenőrzést az okmánykiállítást kezdeményező teljes ügyfélkörre. A beszerzett ezres tételszámú adatbázis ellenőrzésének

eredményeként lehetett megállapítani, hogy 76 fő egyszerűsített honosítási eljárás keretében magyar állampolgárságot szerzett személy nevében ismeretlen személyek kérelmeztek és kaptak magyar útlevelet. A megállapítás alapját az képezte, hogy az útlevélekérelem benyújtásakor készített fénykép és kézalírás eltért az OPAL programban rögzített fényképtől és névalírástól.

[140] A jelen ügyben lefolytatott bizonyítás eredményéből látható, hogy annak ellenére, hogy az egyszerűsített honosítási eljárás során tapasztalt visszaélések megakadályozása, és az ezzel kapcsolatos problémák hatékony kezelése céljából egyre több szűrőt építettek be az eljárásba, hogy a valótlan tartalmú okiratok kiállítása megelőzhető legyen, a bűncselekmény elkövetésének időszakában ezek a szűrők a Hivatal nevelben még nem, vagy nem megfelelően működtek.

[141] A beépített szűrők kijátszhatóságát vizsgálva látható, hogy az OPAL program Képnézegető alkalmazását az ügyintézők nem használták, míg a magyar nyelv ismerete ellenőrzésének hatékonyságát az ügyintézés rövid időtartama és a kísérő jelenléte ronthatta le. Emellett a hasonló büntetőügyekből nyert tapasztalatok azt mutatják, hogy külföldi személyazonosító okmány bemutatása esetén a valódi személyazonosság megállapítása hamis okmány átadásával játszható ki, hiszen, ha a bemutatott okmány nem nyilvánvaló hamisítvány, az ügyintézőtől nem feltétlenül várható el, hogy egy külföldi igazolvány hitelességének kérdésében egyértelműen állást foglaljon. Jelen ügyben konkrét adat erre csupán Terhelt2 II. r. vádlottat érintően tanú17 kérelmező esetében van.

[142] Az útlevélügyintézés „tökéletlensége” okán valóban az várható, hogy az erre „szakosodott” bűnelkövetői körök e hiányosságokra építve kísérlik meg bűncselekmények elkövetését, ahogyan erre fellebbezésük indokolásában egyes védők is utaltak. A tényállásban hivatkozott, 2014-ben született leiratok, tájékoztatások, felhívások meg is erősítik, hogy történtek bűncselekmények, és éppen azok megakadályozása érdekében próbálták meg az útlevélügyintézést szigorítani. Ezen logika mentén haladva azonban megállapítható, hogy amennyiben egy ilyen típusú visszaélés az ügyintézők megtévesztésével zajlik, akkor valamennyi útlevélügyintézőnél keletkeznie kellett volna valótlan tartalmú útleveleknek. Ezzel szemben rögzíthető, hogy az útlevélügyintézéssel főprofilként foglalkozó tanú6nál és tanú2nél egyetlen egy ilyen útlevél sem keletkezett, és a tanúk vallomásukban ilyen jellegű cselekmény kísérletéről sem számoltak be.

[143] Mindezekre figyelemmel kérdésként merült fel, hogy a bűncselekmény megvalósulása miért kizárólag az I. és a II. r. vádlott ügyintézéshez volt kapcsolható.

[144] Terhelt1 I. r. vádlott tevékenységét érintően megállapítható, hogy az I. r. vádlott ügyintézése annyiban tért el a többi ügyintéző tevékenységétől, hogy ő a külföldi fényképes okmány elkérését nem tartotta szükségesnek. Így mivel a Képnézegetőt sem használta, leszögezhető, hogy semmilyen formában nem ellenőrizte az előtte megjelenő ügyfél személyazonosságát. A rendelkezésre álló bizonyítékok, köztük a titkos információgyűjtés anyaga egyértelműen cáfolja az I. r. vádlott azon védekezését, hogy a terhére felrótt „hibák” elkövetésére a leterheltség, a magánéleti gondok és a tapasztalatlansága miatt került volna sor. Arra, hogy az I. r. vádlottra egyáltalán nem volt jellemző a figyelmetlenség és a hanyag munkavégzés tanú16 tanúnak és magának az I. r. vádlottnak a vallomásából, valamint az

utolsó szó jogán tett nyilatkozatából vonható következtetés. A titkos információgyűjtés anyaga továbbá egyértelműen bizonyítja a bűncselekmény szándékos elkövetését, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában helyes logikai érveléssel vezetett le. A felülbírálat tárgyát képező határozat 52. oldalának ötödik bekezdése – osztva a II. r. vádlott védőjének e körben tett észrevételét - annyiban igényel pontosítást, hogy a lehallgatás anyaga közvetlenül kizárólag az I. r. vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítására alkalmas, hiszen a II. r. vádlottat érintő beszélgetés nem hangzik el.

[145] Lényeges körülmény, hogy a titkos információgyűjtés anyaga arra is rámutat, hogy a valótlan tartalmú okiratok kiállítására irányuló útlevéligenyrlés nem a kérelmezők egyéni akciója volt, hanem egyértelműen több személy közreműködésével, szervezett keretek között zajlott. Az ügyfelek egyéni fellépésének éppen amiatt nincs realitása, mivel a kérelmezők zöme egyáltalán nem tudott magyarul, így az ügyintézéshez mindenképpen szükségük volt segítségre.

[146] Ehhez kapcsolódik továbbá, hogy a 01-20942-01 közleményszámú beszélgetésből egyértelműen kiderül, hogy jelentőséggel bírt, hogy a kérelmezők tudnak-e magyarul vagy sem, valamint, hogy a magyar nyelv ismeretének hiánya problémákat okozhat. Azaz annak ellenére, hogy a korábban kifejtettek értelmében felmerült, hogy az ügyintézőknek nem is volt ezzel kapcsolatban feladata, megállapítható, hogy szempont volt a nyelvtudás, és a magyar nyelv ismeretének szükségességével a bűncselekménnyel érintett személyek is tisztában voltak. Figyelemmel továbbá arra, hogy a beszélgetésekből egyértelműen kitűnik, hogy az I. r. vádlott az elsőfokú bíróság által felvázolt társas bűnelkövetésnek a részese volt, az is aggálytalanul megállapítható, hogy nem a kérelmet rögzítő ügyintéző megtévesztése volt a cél, hanem a többi ügyintéző, illetve az okmányirodában tartózkodó más személyek szempontjából volt lényeges, hogy az ügyintézés a szabályosság látszatát keltse és az azt esetlegesen észlelőkben ne ébresszen gyanút. Ugyanebbe a körbe illeszkedik, hogy a fent hivatkozott beszélgetésben az is elhangzik, hogy a kérelmezők - a magyar nyelv ismeretének hiányát kompenzálандó - „ilyen kulturált...öltönyös úriemberek”. Ebben a beszélgetésben szerepel továbbá az is, hogy Erzsi (I. r. vádlott) panaszkodott az egyik kísérőre, a III. r. terhelt feltételezése szerint az öltözködésével lehetett gondja. A magyar nyelv ismeretével kapcsolatos beszélgetés a „*meg is dupláznák az izét*” szófordulat mellett egyértelműen a szabálytalan ügyintézésre utal, különös tekintettel arra, hogy a 01-20947-01 közleményszámú beszélgetésben ezzel összhangban konkrétan a „*dupla pénz*” kifejezés is elhangzik. A másodfokú bíróság megjegyzi továbbá, hogy szabályos ügymenet esetén egyáltalán nem lett volna jelentősége annak, hogy az útlevélre jogosult kérelmező milyen ruhát (öltönyt, vagy egyéb ruházatot) visel. A 01-20942-01 közleményszámú beszélgetésből emellett kiemelést érdemel még a „*szokásos*” szófordulat, amely a bűncselekményekkel összefüggésben egyértelműen a többszöri megvalósulásra, így a rendszerességre utal. A beszélgetésből úgyszintén kiderül, hogy az volt az általános (szokásos), hogy a kérelmezők nem beszélnek magyarul.

[147] Helytállóan állapította meg a törvényszék, hogy a lehallgatási anyag alapján az is aggálytalanul megállapítható, hogy a cselekményben résztvevők a tevékenységükért pénzt kaptak. Erre nemcsak a 01-21343-01 számú közleményből, hanem a 01-20942-01 számú, valamint a 01-20947-01 számú közleményből is következtetni lehet, amikor a duplázás, dupla pénz kifejezés elhangzik. Erre utal továbbá a 01-21571-01 közleményszámú beszélgetésben az „*egybe le is tudnánk a matekot*” kijelentés is. Az ítéltábla maradéktalanul egyetértett a törvényszék indoklásával Terhelt5 V. r. vádlott védekezésének elvetésével összefüggésben,

mely szerint a „*dupla pénz*” kifejezés csak viccből hangzott el. Az V. r. vádlott védőjének érvelése sem volt e tekintetben elfogadható, mely szerint a „*dupla pénz*” kifejezés az eljárás költségére, azaz az illetékre utalt. Egyrészt az I. r. vádlottat érintően valamennyi esetben kizárólag sürgősségi útlevel igénylésére került sor, így az illeték valamennyi esetben emelt összegű volt. Másrészt az ügyintézés alapilletéke 14.000.- Ft volt, míg a sürgősségre tekintettel további 29.000.- Ft-ot kellett fizetni, így ebben az esetben tripla pénzről lehetne beszélni. Harmadrészt az illeték értelemszerűen nem az ügyintézőnek jár, azt a jelen ügyben rendelkezésre álló adatok szerint is csekken kellett befizetni, így a „*dupla pénzt kapsz*” szófordulat az illetékkel összefüggésben emiatt sem értelmezhető. Az I. r. vádlott védőjének azon okfejtésével kapcsolatban, mely szerint a dupla pénzről szóló telefonbeszélgetés legfeljebb az V. r. vádlott befolyással üzerkedő magatartásának bizonyítására lehetne alkalmas, az ítéltábla rámutat, hogy ennek akkor lehetne realitása, ha az I. r. vádlottal kizárólag az V. r. vádlott lett volna kapcsolatban, de a lehallgatási anyag szerint az I. r. vádlottal az a Terhelt4 IV. r. vádlott is többször beszélt, aki részt vett a pénz elszámolásában.

[148] A lehallgatási anyagból levont elsőfokú bírói következtetésekkel kapcsolatos védői kritikára vonatkozóan az ítéltábla megjegyzi, hogy egy bűncselekményeket megvalósító elkövetői körtől nem várható, hogy a telefonbeszélgetésekben ennél konkrétabb utalásokat tegyenek a bűncselekmény elkövetésére. A beszélgetések értékelésének másik oldala, hogyha az ügyintézés során minden a jogszabályoknak megfelelő, tiszta és szabályos lenne, és az érintettek között pusztán a hivatalban egyébként megengedett soron kívüli ügyintézés elősegítéséről lenne szó, akkor nem lenne szükség konspirációra, és az érintettek sokkal nyíltabban beszélhetnének egymással. Jelen esetben azonban nem ez történik, sőt a 01-21343-01 közleményszámú beszélgetésben, amikor Terhelt4 IV. r. vádlott közli, hogy az elszámolás kapcsán összezavarodott, Terhelt3 III. r. vádlott rá is szól, hogy „*ne mond má*”, majd utána közli, hogy „*személyesen ügyis beszélünk.*”

[149] Terhelt2 II. r. vádlott a korábban kifejtettek szerint látszólag az ún. útleveles ügyintézőkhöz hasonlóan végezte a munkáját, így az ő esetében már csak ezen okból sem foghatott helyt a nagy munkateherre, a magánéleti gondokra, a szerényebb tanulási és gyakorlati képességeire alapított védekezés. Utóbbival kapcsolatban tanúl tanú a nyomozati szakban kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a II. r. vádlottat nagyon jó képességű ügyintézőnek ismerte meg, őt érintően visszaélés, jogsértés nem jutott a tudomására. A II. r. vádlott kapcsán a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alapján is egyértelműen megállapítható, hogy ő csak a 2016. februárjában történt okmányirodai adatbázisok ellenőrzésének eredményeként feltárt valótlan tartalmú útlevelekkel összefüggésben került bele az eljárásba. E körben azonban tényszerűen megállapítható, hogy tevékenységének eredményeként nem pár alkalommal, hanem nagyobb számban, huzamosabb időn keresztül, sorozatjelleggel került kiállításra valótlan tartalmú útlevel.

[150] A korábban kifejtettek szerint mind a jelen ügyből nyert adatok, mind a hasonló ügyek tapasztalatai azt mutatják, hogy az ilyen típusú cselekmények elkövetésére szervezett keretek között, több személy összehangolt közreműködésével kerül sor. A II. r. vádlott vonatkozásában ezt a következtetést tanúl¹⁷ és Terhelt8 vallomása egyértelműen megerősíti. E vallomások alapján ugyanis megállapítható, hogy a bűncselekmény elkövetésére egy összetettebb cselekménysor eredményeként került sor. Így a bűncselekmény megvalósulása feltételezte a jogszerűen magyar állampolgárságot szerzett személyek honosítási okiratainak és lakcímkártyáinak megszerzését, valamint azon személyek feltérképezését, felkutatását, akik jogosultság hiányában magyar útlevelhez kívántak jutni. Önmagában azonban ez még

nem alapozta meg a bűncselekmény sikeres megvalósítását, hiszen a jogosulatlan kérelmezőt és az útlevelelre jogosult magyar állampolgárt az életkora és a kinézete alapján össze kellett párosítani. Meg kellett szervezni a külföldön élő kérelmező Magyarországra utazását, elszállásolását (esetenként több napig), hazautazását, az országon belüli szállítását, egyeztetni kellett az okmányirodai ügyintézés időpontját és az ügyintézéshez a magyar nyelv ismeretének hiánya miatt kísérőt is kellett biztosítani. A szabályos ügyintézés látszatának megőrzése céljából a kérelmezők ki lettek oktatva az okmányirodában követendő magatartási szabályokról, így arról, hogy ne szólaljanak meg, ne nézzenek az ügyintézőre, vagy más személyre, tanulják meg a „*neviket*” és gyakorolják a névalírást.

[151] A vallomásokból megállapítható, hogy Terhelt⁸ összesen 10.000.-, tanú¹⁷ 15.000.- eurót fizetett a magyar útlevelel megszerzéséért. A 2015-ös évben irányadó euróárfolyamot alapul véve ez azt jelenti, hogy - 1 eurót 300.- Ft-tal számolva – 3 - 4,5 millió Ft-ot fizettek a kérelmezők azért, hogy magyar útlevelelhez jussanak. Az eljárás során nem volt vitatott, hogy a kérelmezők egyetlen célja a magyar útlevelel megszerzése volt. Ennek a célnak volt alárendelve az egész folyamat, többek között a kérelmezők szállítása, elszállásolása, tájékoztatása, kioktatása, az okmányirodában történő segítése. Az ítéltábla álláspontja szerint, ha a fenti célnak alárendelt folyamatban minden meg van szervezve a Magyarországra utazástól, ide érkezéstől kezdve az útlevelel átvételéig, majd a hazautazásig, akkor – a vallomásokban megjelölt ellenérték nagyságát is figyelembe véve – elképzelhetetlen, hogy ennek az átgondolt, összehangolt és megtervezett folyamatnak a legfontosabb eleme, azaz maga az útlevelel ügyintézés esetleges legyen, és az érintett bűnelkövetői kör az egész eljárás sikerét attól tegye függővé, hogy egy véletlenszerűen kiválasztott okmányirodai ügyintézőt vajon sikerül -e megtéveszteni, vagy sem.

[152] A jelen ügyben rendelkezésre álló közvetlen és közvetett bizonyítékokat értékelve tehát kizárólag arra vonható le következtetés, hogy ahhoz, hogy az ilyen típusú bűncselekmény elkövetése hatékonyan és hosszabb távon működni tudjon, mindenképpen szükség van az ügyintéző beszerzésére.

[153] Ezt a következtetést támasztja alá az is, hogy amikor jelen ügy kapcsán „*bedőlt*” a folyamat azzal, hogy a tanú²¹ nevére kiállított útlevelel a KEKKH döntése értelmében 2015. október 2. napján nem került kiadásra, további valótlan tartalmú útlevelek kiállítására már nem került sor, és az elkövetők a XV. Kerületi Hivatalt érintően felhagytak ezzel a tevékenységükkel. Ez az oka egyébként annak is, hogy a titkos információgyűjtésből származó bizonyítékok viszonylag rövid időt érintenek, hiszen a Terhelt³ III. r. vádlott által használt telefonszámra csupán 2015. szeptember 11. napjától engedélyezték a beszélgetések rögzítését, és 2015. október 2. napját követően a fentiek szerint már nem került sor további bűncselekmények elkövetésére.

[154] Be nem avatott ügyintéző esetén tehát a sikertelen ügyintézés, rosszabb esetben feljelentés megtételét kockáztatná a bűnelkövetői kör. A legfontosabb azonban, hogy ebben az esetben az elkövetőknek a bűncselekmény elkövetésébe egy újabb kormányhivatalt, illetve annak ügyintézőjét kellene bevonnia. Önmagában azonban ez még nem elég, hiszen az elkövetőknek meg kellene ismernie az ott zajló hivatali életet, az útlevelel foglalkozó ügyintézőket, azok beosztását, működését, az ott kialakult gyakorlatot az útlevelek kérelmek rögzítése kapcsán, amely nyilvánvalóan nem kevés idő, szervezés, és természetesen a felmerülő költségekre is kihatással van. Az elsőfokú bíróság az I. r. vádlottat érintően az ítélet

53. oldalának második bekezdésében helyesen mutatott rá, hogy a rögzített beszélgetésekből megállapítható, hogy a bűnelkövetői kör nyomon követte a hivatali élet menetét és az ügyintézők működését. Ez a II. r. vádlottat érintően is elmondható, hogy ahhoz, hogy a valótlan tartalmú útlevelek megszerzésére specializálódott bűnelkövetői kör hatékonyan tudjon eljárni, az okmányiroda működését valamilyen szinten ismernie kell, így pl. abban a körben is, hogy ki mikor van szabadságon vagy oktatáson, ki mikor dolgozik.

[155] Az ítéltábla álláspontja szerint bizonyos belső információk kizárólag az adott ügyintézőtől, vagy az ügyintézővel kapcsolatban álló közvetítőtől nyerhetőek, amelyet az I. r. vádlottat érintő lehallgatási anyag is alátámaszt. A 01-21343-01 közleményszámú beszélgetésből megállapítható az is, hogy még a beavatott ügyintéző sem jelentett garanciát az időszerű és sikeres ügyintézésre, hiszen amikor kiderült, hogy a következő nap tanfolyam lesz, azt a napot sztorozták, és az elkövetők nem próbálkoztak ad hoc jelleggel egy másik ügyintézőnél, hogy hátha annál is sikeres lesz a kérelem rögzítése. A kommunikáció hangvételeiből kitűnik, hogy a váratlan fennakadás komoly feszültséget okozott a beszélgetőpartnerekben, és az is, hogy a csúszásnak elsősorban anyagi vonzata van, hiszen amikor a beszélgetésben Terhelt3 III. r. vádlott azt mondja, hogy *„igazából megoldódik, szóval ezzel nincs gond”*, Terhelt4 IV. r. vádlott azt válaszolja, hogy *„csak az meg megint egy valag lóvé”*. A 01-21563-01 közleményszámú beszélgetésből egyébként látható, hogy a probléma valóban megoldódott, ráadásul másnapra, így végül nem kellett azt a napot sem kihagyni. A 01-21343-01 közleményszámú beszélgetésből továbbá az is megállapítható, hogy amikor felmerült, hogy a következő napi ügyintézés nem jön össze, Terhelt3 III. r. vádlott megjegyzi, hogy a következő alkalommal már *„száz százalékra kell menni”*. Az érintettek számára fontos volt, hogy lehetőség szerint biztosra menjenek, az elkövetői kör tevékenységét tehát nem az véletlenszerűség jellemezte. Természetesen ezek a lehallgatási anyagból származó információk közvetlenül csak az I. r. vádlott büntetőjogi felelősségének alátámasztására alkalmasak, közvetve azonban a II. r. vádlott felelősségét is érintik, hiszen a fentiekben kifejtettekre figyelemmel az ő tekintetében is megállapítható, hogy a bűncselekmény szervezettségével nem lenne összhangban, hogy a legfontosabb szereplő bevonása a bűncselekménybe véletlenszerű, az útlevél kiállításának sikere pedig esetleges legyen.

[156] Az a körülmény, hogy a 2015. március 9. és 2015. július 29. napja közötti időszakot érintően a bűnelkövetői kör konkrét tagjait a II. r. vádlott tekintetében nem lehetett beazonosítani, sem a tényállás megállapítását, sem a büntetőjogi felelősség megállapítását nem zárja ki. A tényállást érintően – a II. r. vádlott védőjének álláspontjával szemben - a *„megállapodás”* szó használata sem volt kifogásolható, hiszen az jelen ügyben a megegyezés, megbeszélés kifejezést takarta. Ezzel összefüggésben aggálytalanul megállapítható volt, hogy a bűncselekmény jellegéből adódóan, illetve a kérelmezők esetében a magyar nyelv ismeretének hiányából fakadóan a II. r. vádlott nyilvánvalóan nem a kérelmezőkkel beszélt, illetve egyezett meg, hanem a korábban kifejtettek alapján valamelyik közvetítő személlyel, illetve személyekkel állapodott meg. Az ítéltábla megjegyzi továbbá, hogy az ügyintézőnek nem kell a bűnelkövetői kör valamennyi tagjával kapcsolatban állnia, illetve velük egyeztetnie ahhoz, hogy terhére a bűncselekmény elkövetése megállapítható legyen. Így pl. a kérelmezőket az okmányirodába kísérő személyekkel sem szükséges a bűncselekmény elkövetéséről kifejezetten beszélni, az ő vonatkozásukban elegendő – ha a közvetítő személlyel történt korábbi megbeszélésre tekintettel – az ügyintéző tudomásul veszi a magyar útlevél kiállítására nem jogosult személy okmányirodába történő kísérését, valamint a kérelmező helyett történő ügyintézését, eljárását. (hallgatolagos megállapodás)

[157] A fentiekre is figyelemmel pontosította az ítéltábla a tényállást oly módon, hogy az I. és a II. r. vádlott kérelmezők általi „*rábírása*” helyett az I. és a II. r. vádlottnak a bűncselekmény elkövetésében való közreműködését rögzítette. Emellett arra figyelemmel, hogy kizárólag az I. r. vádlott jogellenes eljárásával elkészült útlevelek átvételének szervezése volt a III. r. vádlotthoz, és a III. r. vádlott társához köthető, a tényállás e tekintetben is pontosításra került.

[158] A védelem kifogásolta, hogy a büntetőjogi felelősség megállapítása kapcsán az indokolás nem lett egyéniesítve, azaz az egyes terheltekre külön-külön lebontva, így ezzel összefüggésben az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását az alábbiakkal egészíti ki.

[159] Terhelt3 III. r. vádlott cselekményben játszott szerepére elsősorban a lehallgatási anyagból és az V. r. vádlott vallomásából nyerhető adat. Az V. r. vádlott vallomásából (*nyomozati irat 10. kötet 365-368. o.*) állapítható meg, hogy a segítségért hozzáforduló Terhelt3 III. és Terhelt4 IV. r. vádlottat ő hozta össze az általa régóta ismert I. r. vádlottal. Az V. r. vádlott azt is elmondta, hogy ő csak az I. r. vádlottat ismerte, más ügyintézővel nem volt ilyen jellegű kapcsolata. A III. r. vádlott védőjének érvelésével szemben tehát megállapítható, hogy azon esetekben, ahol Terhelt4 IV. és Terhelt5 V. r. vádlott közreműködésére volt adat, ott a III. r. vádlott érintettségére is aggálytalan következtetés volt levonható, hiszen az eljárás során nem merült fel olyan információ, hogy a IV. és az V. r. vádlott párhuzamosan másik bűnelkövetői kör tagjai is lettek volna.

[160] Terhelt4 IV. r. vádlott szerepére a fentiek szerint ugyancsak az V. r. vádlott vallomásából vonható le következtetés. Az I. r. vádlott ezzel összhangban azt vallotta a 2021. július 5-ei előkészítő ülésen (*78. sz. jegyzőkönyv*), hogy a IV. r. vádlottat kísérőként ismerte. Az elsőfokú bíróság által is hivatkozott és értékelt írásszakértői vélemény, valamint a titkos információgyűjtés anyaga ugyancsak bizonyítékkul szolgál a IV. r. vádlott tekintetében. Utóbbiból többek között az állapítható meg, hogy ő is közvetlen kapcsolatban állt az I. r. vádlottal, emellett a korábban már hivatkozottak szerint ő is több alkalommal beszélt a cselekmény kapcsán osztozkodásról, elszámolásról, azaz a cselekmény anyagi vonzatáról. Az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette, hogy a szakértől igazságügyi írásszakértő által készített vélemények miért képezhetik a tényállás alapját, érvelésével az ítéltábla maradéktalanul egyetértett.

[161] Terhelt5 V. r. vádlott védőjének a védenca által elkövetett cselekmények rendbeliségével kapcsolatban tett észrevételével összefüggésben az ítéltábla rámutat, hogy 24 rendbeli cselekményt az írásszakértői vélemény köt az V. r. vádlotthoz. A 2015. szeptember 30. napján igényelt három útlevéllel (tanú63, tanú64, tanú65 nevére szóló útlevelek) kapcsolatos 3 rendbeli cselekmény az I. r. vádlottal szemben lefolytatott fegyelmi eljárás anyaga és tanú1 tanú nyomozati vallomása alapján köthető az V. r. vádlotthoz. A tanú ugyanis úgy nyilatkozott, hogy az V. r. vádlott volt az a személy, aki az ellenőrzéssel érintett ismeretlen személyeket bekísérte az Okmányirodába. További 2 rendbeli cselekményre pedig az összefoglaló jelentésből és a lehallgatási anyagból volt adat nyerhető, mivel a 2015. szeptember 24-ei útleveligénylések (tanú18 és tanú19 nevére szóló útlevelek) kapcsán megállapítható volt, hogy a két kérelmező okmányirodába történő megjelenésének időpontját az V. r. vádlott egyeztette az I. r. vádlottal, de őket Terhelt4 IV. r. vádlott kísérte be az

Okmányirodába. (01-20942-01, 01-20947-01) Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás egyébként ezt a tényt tartalmazza (*elsőfokú ítélet 15. oldalának utolsó bekezdése, valamint a 17. oldala*) A tanú16val kapcsolatos munkaügyi perben a tanú1 hivatalvezető által a bíróságnak címzett beadványban továbbá rögzítésre került, hogy Sütőné nem jelezte, hogy egy kerületben ismert felhajtó személy hozta be a hamisítokat az okmányirodába, amiről a dolgozók egyrésze is tudott. Míg tanú1 tanú folytatólagos nyomozati vallomása ezzel összhangban tartalmazza, hogy amikor a történeteket jelezte a Nemzeti Védelmi Szolgálat felé, akkor már tudomása volt az V. r. vádlott tevékenységéről, mert beszélgetett az ügyintézőkkel, akik arról tájékoztatták, hogy a hamis-gyanús útlevelek kiállításában az I. r. vádlott vett részt.

[162] Terhelt6 VI. r. vádlottat érintően megállapítható, hogy hozzá a lehallgatási anyagból az utolsó három beszélgetés köthető. (01-36104-01, 01-39606-01, 01-39612-01). A 2015. október 1. napján 11:28 perckor Terhelt3 III. r. vádlottal folytatott beszélgetés és az útlevelügyintézésre vonatkozó adatok alapján arra vonható le következtetés, hogy Terhelt6 VI. r. vádlott a beszélgetéskor az okmányirodánál, a helyszínen volt. Az I. r. vádlottat érintően a tanú66, tanú12 és tanú21 nevére kiállítandó útlevelek tekintetében a VI. r. vádlott érintettségét az átvételhez használt meghatalmazások, valamint a lehallgatási anyag támasztja alá, míg a II. r. vádlotthoz köthetően a tanú24, tanú23 és tanú25 nevére kiállítandó útlevelek kapcsán ugyancsak a lehallgatási anyag, valamint az útlevelkérelmek rögzítésére vonatkozó adatok erősítik. Az I. r. vádlott ugyanis a három útlevelkérelmet 2015. október 1. napján 12:12:30 h-kor, 12:14:45 h-kor, majd 12:18:19 h-kor, azaz pár perc eltérésekkel rögzítette, a rögzítés lezárásának időpontjai még közelebb vannak egymáshoz, így azokra 12:58:43 h-kor, 13:00:26 h-kor és 13:00:56 h-kor került sor. Utóbbi valószínűsíti, hogy a csekkbefizetések igazolása is közel egyidőben történt, hiszen ez tette lehetővé az I. r. vádlott számára a rögzítés befejezését, az ügyintézés lezárását. A II. r. vádlottat érintő útlevelek rögzítése ugyanebben az időszámban történt, és az ügyintézés rövideje alapján arra lehet következtetni, hogy ezekben az esetekben a befizetett csekkek már rendelkezésre álltak. Az útlevelkérelem rögzítésének kezdete és vége a tanú24 nevére kiállítandó okmány tekintetében 12:32:30-12:35:10 h, tanú23t (név22) érintően 12:36:01-12:39:59 h, míg tanú25 (név23) kapcsán 12:43:09-12:45:18 h. Az a körülmény, hogy ezen a napon mindkét ügyintézőhöz három-három embert kísértek, összhangban van a lehallgatási anyag azon részével, melyből kiderül, hogy az I. vádlott napi 2-3 személynél nem vállalt többet. Az pedig, hogy a másik három személy kapcsán a II. r. vádlottat vonták be a cselekménybe, és nem tanú6nál vagy tanú2nél próbálkoztak, arra enged következtetni, hogy az elkövetői kör tisztában volt azzal, hogy a II. r. vádlott korábban részt vett hasonló jellegű cselekmények elkövetésében. Erre vonatkozó konkrét bizonyítékok hiányában azt nem lehet megállapítani, hogy a II. r. vádlotthoz köthető további útlevelek kiállítása is Terhelt3 III. r. vádlott szervezésében bonyolódott volna, az okirati bizonyítékokból azonban annyi látható, hogy az I. és a II. r. vádlott – 2015. október 1. napját kivéve – párhuzamosan nem vettek részt a bűncselekmények elkövetésében. A II. r. vádlott ugyanis 2015. március 9-től 2015. július 29. napjáig volt a bűncselekményekben érintett, míg 2015. augusztusában és szeptemberében kizárólag az I. r. vádlott ügyintézéséhez köthető a valótlán tartalmú útlevelek kiállítása. Mivel a II. r. vádlott 2015. augusztus 3. és 31. napja között (20 munkanap) szabadságon volt (*nyomozati irat 9. kötet 235-236. o.*), az valószínűsíthető, hogy emiatt volt szükség új ügyintéző bevonására, és az I. r. vádlott tulajdonképpen a II. r. vádlottat „váltotta”.

[163] A VI. r. vádlottat érintően továbbá a 01-39606-01, 01-39612-01 közleményszámú beszélgetések tartalmából és hangvételeiből sem arra vonható le következtetés, hogy a VI. r. vádlott azt gondolta, hogy minden szabályosan folyik, és ő csak technikai segítséget nyújt az

útlevelek átvételéhez. Így amikor 2015. október 2. napján az egyik útlevelet nem adják ki részére, nem a jóhiszeműségére utalnak az általa tett kijelentések: „*furcsák voltak velem nagyon kiszagolom az ilyet*”, „*megérzem az ilyen dolgot*”, „*mikor megláttam őket már rosszul voltam ... komolyan mondom, már akkor éreztem, hogy jobb lenne kimenni...*”.

[164] A VI. r. vádlott védőjének azon észrevételével kapcsolatban, mely szerint nem derül ki az elsőfokú ítélet indokolásából, hogy a VI. r. vádlott tevékenysége mennyiben tér el tanú8 és tanú4 tanúk tevékenységétől, az ítéltábla az alábbiakra mutat rá. tanú8 tanú, aki a cselekmények elkövetésének időszakában a VI. r. vádlott élettársa volt, összesen három cselekménnyel volt összefüggésbe hozható. Vallomása szerint élettársa kérte meg arra, hogy az Okmányirodában vegyen át útleveleket. (*nyomozati irat 10. kötet 1021-1025. o.*) tanú4 tanú pedig jelen ügyben csupán egy cselekménnyel volt érintett, és elmondása szerint a főnöke, Bilisovszki Adriána kérésére vett át útlevelet a záhonyi Kormányhivatalban. (*nyomozati irat 9. kötet 1207-1210. o.*) E személyek vonatkozásában – szemben a VI. r. vádlottal - nem álltak rendelkezésre olyan további bizonyítékok, amelyek alapján kétséget kizáró módon megállapítható lett volna, hogy tudomással bírtak a bűncselekmény elkövetéséről.

[165] A VI. r. vádlott az eljárás folyamán mindvégig azt állította, hogy soha nem járt a Hivatal nevelőben, azonban az I. és a II. r. vádlott egymással összhangban lévő vallomása ezt cáfolta. A II. r. vádlott a nyomozati vallomásában (*nyomozati irat 10. kötet 841-846. o.*) nyilatkozott úgy, hogy Terhelt6ot ismeri, mivel több személynek is a tolmácsa volt az útlevélügyintézés során. Míg az I. r. vádlott az előkészítő ülésen (*78. sz. jegyzőkönyv*) vallotta azt, hogy a IV., V. és VI. r. vádlottakat kísérőként ismeri, bírói kérdésre úgy nyilatkozott, hogyha Lépésné nem ért rá, akkor őt Terhelt6 vagy Terhelt4 helyettesítették.

[166] Az elsőfokú bíróság megalapozottan döntött az eljárás folyamán előterjesztett bizonyítási indítványok elutasításáról, és annak megfelelő indokát adta.

[167] Az ítéltábla a tényállásból a külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény 21/B. § (2) bekezdésének feltüntetését mellőzte, mivel az a cselekmény elkövetésének időszakában nem volt hatályban, a magánútlevél iránti kérelem előterjesztésének formáját (személyes ügyintézés) a törvény végrehajtási rendelete szabályozta. Az elsőfokú ítélet 14. oldal harmadik bekezdésének módosítását az indokolta, hogy arra nem merült fel konkrét adat, hogy a külföldi kérelmezőket a III. r. vádlott szállította volna gépkocsival az okmányirodához. Míg a tényállásban szereplő táblázatokban rögzített adatokat az ítéltábla a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alapján pontosította.

[168] Mindezekre figyelemmel a vádlottak bűnösségére vont következtetés az irányadó tényállásból okszerű, és cselekményeiknek minősítése is törvényes.

[169] A törvényszék a Btk. időbeli hatályát nem vizsgálta, ezért az ítéltábla az elsőfokú ítélet indokolását azzal egészíti ki, hogy mivel az elbíráláskor hatályos rendelkezések alapján a jelen ügy tárgyát képező bűncselekmények nem bírálандók el enyhébben, a Btk. 2. § (1) bekezdése alapján az elkövetés idején hatályban lévő büntető törvény alkalmazásának volt helye. Sőt, a pénzbüntetést érintően az elbíráláskor hatályban lévő büntető törvény a terheltre nézve hátrányosabb, hiszen a pénzbüntetés egy napi tételének megfelelő összege

[Btk. 50. § (3) bekezdés] felemelésre került, így annak minimuma ezer forintról ezerháromszáz forintra változott. [Magyarország 2024. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2023. évi LIII. törvény 95. § 1. pont]

[170] Az elsőfokú ítélet indokolásában az embercsempészség büntette tekintetében a bűncselekmény pontos jogszabályi megjelölése: Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés d) és e) pont. *(elsőfokú ítélet 62. oldal ötödik bekezdés)* Terhelt6 VI. r. vádlott vonatkozásában az embercsempészség büntettét érintő jogszabályi hivatkozáskor a rendelkező részben szereplő nyilvánvaló elírást az ítéltábla a Be. 453. § (6) bekezdése alapján ugyancsak kijavította azzal a megjegyzéssel, hogy a minősítés az elsőfokú ítélet indokolásában *(elsőfokú ítélet 66. oldal első bekezdés)* már helyesen szerepel.

[171] A cselekmények minősítése kapcsán a védelem leginkább az embercsempészség büntettének megállapítását sérelmezte, ezért e bűncselekménnyel kapcsolatban az ítéltábla az alábbiak kiemelését tartja szükségesnek. A törvényszék a jogi minősítés indokolása körében helyesen mutatott rá, hogy az embercsempészség büntette sui generis bűnsejtel, ami azt eredményezi, hogy a részességgel szemben nem járulékos jellegű, azaz nem szükséges hozzá egy tettesi alapcselekmény. Helytállóan idézte továbbá az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlatot is a bűncselekmény megvalósulásának eseteit érintően.

[172] A külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény 1. § (3) bekezdése szerint a külföldre utazás joga érvényes úti okmánnyal gyakorolható. A 4. § a) pontjának I. fordulója értelmében úti okmány a magánútlevél, amely ugyanezen szakasz b) pontja alapján Magyarország tulajdonát képező hatósági igazolvány, amely birtokosának személyazonosságát és állampolgárságát, valamint a világ összes országába utazásra, illetve hazatérésre való jogosultságát hitelesen igazolja. Az embercsempészség büntettének elkövetési magatartásaként megkívánt segítségnyújtás nemcsak az államhatár közelében követhető el, hanem bárhol az országban, sőt az országon kívül is, feltéve, hogy e magatartás az országhatár jogellenes átlépését segíti elő. A bűncselekmény a segítség nyújtásával befejezetté válik, így annak már nincs jelentősége, hogy az a személy, aki a segítséget kapta, a határt ténylegesen átlépi-e, vagy azt megkísérli-e. [BH2019.217] A vádlottaknak a valótlantartalmú magánútlevél kiállításában és átvételében játszott szerepe teljes egészében megfelleltethető ezen segítségnyújtásnak. A magyar magánútlevéllel kapcsolatos fent idézett jogszabályi rendelkezésekből az ítéltábla megítélése szerint egyértelműen és okszerűen következik, hogy az okmányügyintézői munkakörben dolgozó I. r. és a II. r. vádlottak is tisztában voltak azzal, tudatuk legalább a belenyugvás szintjén átfogta, hogy az általuk kiállított valótlantartalmú – nem a tényleges jogosult arcképmásával ellátott útlevél – természeténél és rendeltetésénél fogva – az államhatár átlépését szolgálja és ezáltal ismeretlen személyazonosságú külföldi állampolgárok részére nyújtanak segítséget az államhatár meg nem engedett, illegális átlépéséhez. A fentiekben részletezett egyéb körülményekből, így a cselekmények szervezett keretek között zajló sorozatjellegéből, a kísérek, közvetítők közreműködésének szükségességéből, abból, hogy a magyar nyelvet nem, vagy alig beszélő külföldi állampolgárok részére kerül kiállításra valótlantartalommal útlevél, az I. r. és a II. r. vádlottak legalább eshetőleg szándékára vonható okszerű következtetés.

[173] Terhelt1 I. r. vádlott büntetőjogi felelősségét érintően e körben relevanciával bír az I. r. vádlottnak az előkészítő ülésen *(78. sz. jegyzőkönyv)* tett azon vallomása, mely szerint a terhelt egy pár alkalommal megjegyezte a kérelmezők előtt, hogy milyen nagy számban

érkeznek, mire az útlevelet igénylők azt közölték vele, hogy külföldre, nyugatra mennek dolgozni, és magyar okmányokkal szívesebben fogadják őket. Az I. r. vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában ugyancsak azt adta elő, hogy az V. r. vádlott arra hivatkozással kérte a segítségét a külföldi ügyfelek részére, hogy a kérelmezők pár napon belül külföldre akarnak utazni munkavállalás céljából. Terhelt5 V. r. vádlott a nyomozati vallomásában (*nyomozati irat 10. kötet 365-368. o.*) ugyancsak azt vallotta, hogy a III. és a IV. r. vádlott a segítségkérés kapcsán vele azt közölte, hogy lenne pár ember, akinek útlevél kellene, mert szeretnék elhagyni az országot. Mindezek a nyilatkozatok összhangban vannak annak tényével is, hogy az I. r. vádlottnál az útlevél igénylésre kizárólag sürgősséggel került sor. Annak okán pedig, hogy a tényállásban leírt elkövetési módszer alkalmazására sorozatjelleggel került sor, előfordult, hogy az I. és a II. r. vádlott egy napon belül több valótlan tartalmú magánútlevél kiállítására iránti igényt is rögzített, a több személynek történő segítségnyújtás, mint a bűncselekmény minősítő körülménye is aggály nélkül megállapítható valamennyi elkövető terhére. A törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a terhelt e cselekményt társtettesként valósították meg, az ítéltábla csak a rendelkező részben írt nyilvánvaló elírást pontosította.

[174] A törvényszék megalapozottan vont le következtetést Terhelt3 III. r. vádlott tekintetében a Btk. 353. § (5) bekezdésén alapuló szervezői minőségre az embercsempészés büntetést érintően. Az V. r. vádlott vallomásából, valamint a lehallgatási anyagból ugyanis aggálytalanul megállapítható a többi elkövető tevékenységét érintő koordinátori szerep, hiszen mind a kérelmezők okmányirodai megjelenésének szervezésében, mind az elkészült útlevelek átvételének „felügyeletében” aktívan részt vett, miközben a IV. és V. vádlott kísérőként, míg a VI. r. vádlott elsősorban az elkészült útlevelek átvételével, de kísérőként is közreműködője volt a folyamatnak. A korábban kifejtettek alapján a bűncselekmények jellegét figyelembe véve szükségszerű, hogy a bűnelkövetői körben több személy is részt vegyen. A cselekmények határokon átnyúló jellegét, több személy közreműködésének szükségességét támasztja alá – többek között - tanú17 és név22 vallomása is. Az a körülmény azonban, hogy bűncselekmény elkövetésében más személyek is érintettek, illetve a szervezésben más személyek is részt vettek, nem teszi mellőzhetővé a III. r. vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítását a szervezői tevékenységért. Figyelemmel arra, hogy Terhelt9 terhelttel szemben az eljárás felfüggesztésre került, nincs lehetőség arra, hogy a bíróság az ő tekintetében bármilyen büntetőjogi felelősségét megalapozó megállapítást tegyen. Ez volt az oka annak is, hogy az ítéltábla mellőzte az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból a terhelt nevének feltüntetését. Tényszerűen megállapítható azonban, hogy a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatóság Gazdaságvédelmi Osztálya által 02000/18/2016.bü. számon folytatott nyomozás eredményeként a Pécsi Törvényszék a 13.B.81/2020/267.számú és a Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.III.54/2022/27.számú határozata folytán 2023. február 14. napján jogerőre emelkedett határozatával – a jelen ügy tárgyához hasonló 2016. első negyedévében elkövetett cselekmények miatt – nemcsak Terhelt3 III. r. vádlott, hanem Terhelt9 terhelt büntetőjogi felelősségét is megállapította.

[175] Az ítéltábla Terhelt3 III. r. vádlottnak és védőjének tanú87 tanú kihallgatására irányuló indítványát elutasította. Jelen ügy terheltjeinek, köztük a III. r. vádlottnak a büntetőjogi felelőssége ugyanis a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként aggálytalanul megállapítható volt. Terhelt3 III. r. vádlott indítványa szerint tanú87 mutatta be őt Terhelt9ek, akivel a tanú akkoriban napi kapcsolatban volt. Az a körülmény azonban, hogy a tanú esetlegesen Terhelt9, illetve más személyek szerepére vallomást tudna tenni, jelen ügy

terheltjeinek felelősségét nem érinti. Annak sincs relevanciája, ha a tanú vallomásából az derülne ki, hogy esetlegesen Terhelt9 is szervező, irányító szerepet töltött be a bűnözői körben. A tanú vallomásának a Terhelt9 ellen folyamatban lévő büntetőügyben lenne jelentősége. Megjegyzést érdemel az is, hogyha a tanú valamilyen formában érintett volt a bűncselekmények elkövetésében, hiszen a bizonyítási indítvány alapján ez valószínűsíthető, akkor az önvádra kötelezés tilalma folytán kétséges, hogy a tanú milyen körben tudna vallomást tenni.

[176] A jogi indokolás körében az elsőfokú bíróság megfelelő módon vizsgálta a társas bűnelkövetési formák megállapíthatóságát, és ennek eredményeként helyes jogi érveléssel vezette le, hogy jelen esetben a bűnszervezet nem, a bűnszövetség létrejötte azonban megállapítható.

[177] A büntetést a törvényben meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez [Btk. 80. § (1) bekezdés].

[178] Határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke az irányadó; a középérték a büntetési tétel alsó és felső határa összegének a fele [Btk. 80. § (2) bekezdés]. Ha a törvény a büntetés kiszabása esetén a Különös Részben meghatározott büntetési tételek emelését írja elő, a (2) bekezdésben meghatározott számítást a felemelt büntetési tételekre tekintettel kell elvégezni [Btk. 80. § (3) bekezdés].

[179] Bűnhalmazat esetén egy büntetést kell kiszabni [Btk. 81. § (1) bekezdés]. Ha a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettő határozott ideig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, a büntetési tétel felső határa a legmagasabb büntetési tétel felével emelkedett, de nem érheti el az egyes bűncselekményre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát [Btk. 81. § (3) bekezdés].

[180] Jelen ügyben az I., II., IV., V. és VI. r. vádlottakkal szemben kiszabható büntetés középértékét az elsőfokú bíróság megfelelően határozta meg, a III. r. vádlott esetében azonban a középérték tizenhét év hat hónap, a terhelttel szemben kiszabható szabadságvesztés minimuma ugyanis tíz év, míg a halmazati büntetés maximuma huszonöt év a Btk. 36. §-a alapján.

[181] A büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56/2007. számú Büntető Kollégiumi vélemény (a továbbiakban: 56. BK vélemény) is rögzíti, hogy a bíróság által megállapított minősítéshez kapcsolódó büntetési keret – figyelembe véve a Btk. Általános Része rendelkezéseit is – büntetést meghatározó alapvető tényező. Ez jelöli ki azokat a határokat, amelyek között a súlyosító és enyhítő (összefoglalóan a büntetést befolyásoló) körülmények a büntetést alakíthatják. A büntetést befolyásoló körülményeket nem elvont általánosságban, nem mechanikusan, hanem a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva, egymással egybevetve, összefüggésükben kell értékelni, és a határozatban megindokolni. Nem az enyhítő és súlyosító körülmények száma, hanem az adott esetben meglévő hatásuk a döntő a büntetés meghatározásánál.

[182] A törvényszék a büntetés kiszabása során figyelembe vehető körülményeket alapvetően helyesen tárta fel és azokat túlnyomórészt megfelelően értékelte. Nem tévedett, amikor valamennyi vádlott vonatkozásában nyomatékos enyhítő körülményként értékelte a jelentős időmúlást. A 2/2017. (II. 10.) AB határozatban és az 56. BK vélemény III.10. pontjában foglaltakra figyelemmel azonban az időmúlás mellett enyhítő körülményként kellett figyelembe venni a büntetőeljárás elhúzódását is, amelyre az ítélet indokolásában a Be. 564. § (4) bekezdés b) pontja alapján utalni kell. Az 56. BK vélemény szerint minél súlyosabb a bűncselekmény, annál hosszabb az az idő, amely enyhítőként értékelhető; nagyobb a nyomatéka az időmúlásnak, ha megközelíti az elévülési időt. Jelen ügy kapcsán megállapítható, hogy a feljelentés megtételétől a büntetőügy jogerős elbírálásig majdnem nyolc év, míg a cselekmény elkövetéséről számítva közel nyolc és fél év telt el.

[183] Terhelt1 I. és Terhelt5 V. r. vádlott tekintetében további enyhítő körülmény az egészségi állapotuk romlása, Terhelt3 III. r. és Terhelt6 VI. r. vádlottat érintően az, hogy egy cselekmény kísérleti szakban maradt. Terhelt2 II. r. vádlott tekintetében az embercsempészés büntette nem minősül kétszeresen, Terhelt4 IV. r. vádlott pedig valóban büntetett előéletű, de nem többszörösen.

[184] Az ítéltábla osztotta a védelem álláspontját a tekintetben, hogy a terhelték esetében az enyhítő körülmények nagyobb nyomatéka, így különösen a jelentős időmúlás és az eljárás elhúzódása a kiszabott szabadságvesztés büntetések jelentős enyhítését indokolja. Az I., II. és az V. r. terhelt továbbá nemcsak büntetlen előéletű, de a bűncselekmény elkövetése óta is kifogástalan életvezetésű, hiszen a rendelkezésre álló adatok szerint rendezett személyi és családi körülmények, kiegyensúlyozott egzisztenciális viszonyok között élnek. Az eljárás során feltárt körülmények alapján megállapítható, hogy a III., IV. és a VI. r. vádlott életvitele ugyancsak rendezett. A III. és a VI. r. terhelt ugyan a jelen ügy tárgyát képező bűncselekmények elkövetését követő időszakban (2016) elkövetett cselekmények miatt is elmarasztalásra került, azonban ennek kapcsán figyelembe kellett venni, hogy jelen ügy tárgyát képező cselekmények tekintetében a megalapozott gyanú közlésére csak 2018 januárjában került sor. Mindezekre figyelemmel az ítéltábla az I., II., IV., V. és VI. r. vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést az enyhítő szakasz alkalmazásával [Btk. 82. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pontja] 2 évre enyhítette. Az ítéltábla a III. r. vádlott esetében sem látott indokot a büntetések súlyosítására, az időmúlásra, az eljárás elhúzódására, valamint a terhelt büntetlen előéletére figyelemmel az ő esetében is a büntetés jelentős enyhítése indokolt, ezért a bíróság a Btk. 82. § (1) bekezdés a) (2) bekezdés a) pontja alapján a vele szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 5 évre enyhítette, és a mellékbüntetés enyhítéséről is ezzel összhangban döntött.

[185] Az ítéltábla álláspontja szerint az I., II., V. és VI. r. vádlottak vonatkozásában a speciális prevenció a terheltékkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának felfüggesztését indokolja, hiszen alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető. [Btk. 85. § (1) és (3) bekezdés] Az 55/2017. BK vélemény szerint a próbaidő tartamának meghatározásánál, ha az elkövető személyi körülményei kedvezőek, előtérbe kerülnek a bűncselekmény elkövetésének körülményei, úgymint a bűncselekmény jellege, a bűnösség foka, a bűncselekmény indítéka, az elkövetőnek a bűncselekmény elkövetése után tanúsított magatartása (megbánta a bűncselekményt, jóvátette az okozott kárt stb.). Mindezeket a körülményeket elsősorban az

egyéni megelőzés szempontjából kell értékelni, és ennek megfelelően lehet a próbaidő tartamát egyéniesítve megállapítani. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság a II. r. vádlott esetében két év, az I. és V. r. vádlottak vonatkozásában három-három év, míg a VI. r. vádlott esetében öt év próbaidőre függesztette fel a szabadságvesztés végrehajtását. Terhelt6 VI. r. vádlott kapcsán az ítéltábla tekintetbe vette, hogy a terhelt korábban egy alkalommal, hasonló jellegű bűncselekmény elkövetése miatt már volt büntetve, és a jelen ügy tárgyát képező bűncselekményeket rövid idővel a korábbi ítélettel kiszabott felfüggesztett szabadságvesztés próbaidejének lejártát (2015. június 27.) követően követte el. Úgyszintén értékelni kellett, hogy a fentiek szerint egy 2016. március 18. napján elkövetett hivatali vesztegetés bűncselekmény miatt is elmarasztalásra került.

[186] Mivel a közügyektől eltiltás mellékbüntetés kizárólag végrehajtandó szabadságvesztés mellett alkalmazható, az I., II., V., és VI. r. vádlottakat érintően a szabadságvesztés felfüggesztésére figyelemmel a közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazását az ítéltábla mellőzte.

[187] Az ítéltábla a szabadságvesztés büntetés felfüggesztésére figyelemmel az I., II., V. és VI. r. vádlottak vonatkozásában vizsgálta az előzetes mentesítés lehetőségét is. A büntetett előélethez fűződő hátrányok alóli előzetes mentesítés kivételes, mérlegelésen alapuló, rendkívüli jellegű intézkedés. A felfüggesztés feltételeinek fennállása nem jelenti automatikusan az érdemesség meglétét is. Az ítélezési gyakorlat szerint az érdemesség megítélésénél az elkövető személyiségét, az életvitelét, az elkövetés körülményeit és annak indítóokát összevetve kell értékelni [BJD 9986.], de jelentősége van a terhelt által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlyának és a cselekmény jellegének is [BH1983.221.]. A bíróság által a büntetés kiszabása körében már értékelt, és a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését alátámasztó körülmények az érdemességet megalapozhatják [BJD 8779.], de egyben ki is zárhatják. A már értékelt körülményeknek az érdemesség vizsgálata során történő ismételt figyelembevétel tehát a kétszeres értékelés tilalmát nem sérti. Kétségtelen, hogy a terhelt személyében rejlő okok (az elkövetők személyisége, életvitel, életvezetése) kedvezőek, azonban a bűncselekmények tárgyi súlyát, halmazatát, szervezett és sorozatjellegét figyelembevéve - a VI. r. vádlott esetében a büntetett előéletet is értékelve - az ítéltábla egyik terhelt vonatkozásában sem látott lehetőséget az előzetes mentesítés alkalmazására. Az ítéltábla álláspontja szerint továbbá e jogintézmény alkalmazásánál jelentősége van a bűnösség belátására irányuló készségnek is, és bár ezen körülmény nem előfeltétele az előzetes mentesítésnek, az érdemesség megállapításánál ennek értékelését sem lehetett figyelmen kívül hagyni.

[188] Terhelt4 IV. r. vádlott esetében a fentiek szerint az ő esetében is indokolt volt az enyhítő szakasz alkalmazása, melyhez igazodóan döntött a másodfokú bíróság a mellékbüntetés enyhítéséről is.

[189] A törvényszék a büntető anyagi jogszabályoknak megfelelően döntött a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról, a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontjáról, a IV. r. vádlott tekintetében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizártságáról, az I. és II. r. vádlottat érintően a foglalkozástól eltiltásról, az I., III., IV., V. és VI. r. vádlottakkal szemben a pénzbüntetés alkalmazásáról. Az ítéltábla a rendelkező részben foglaltak szerint annyi pontosítást eszközölt, hogy az I., II., V. és a VI. r.

vádlottakat érintően a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén irányadó.

[190] Az ítéltábla osztotta a fellebbviteli főügyészség álláspontját a tekintetben, hogy Terhelt4 IV. r. vádlott vonatkozásában a feltételes szabadság megszüntetésére nincs lehetőség, figyelemmel arra, hogy az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény (a továbbiakban: Eutv.) értelmében az osztrák tagállami ítélet figyelembevételére és megfeleltetésére ugyan sor került, a büntetés végrehajtásának átvétele azonban nem történt meg. Az Eutv. 111/B. § (1) bekezdése értelmében pedig a megfeleltetett tagállami ítéletben kiszabott feltételes szabadságra bocsátás megszüntetésére csak a büntetés végrehajtásának átvétele esetén kerülhet sor.

[191] A törvényszék a lefoglalás megszüntetéséről törvényesen rendelkezett, figyelemmel azonban arra, hogy a KEKKH 2016. december 31. napján a Belügyminisztériumba beolvasással megszünt, ezért az útleveleket az ítéltábla a Hivatal jogutódjának rendelte kiadni.

[192] A törvényszék a büntető eljárási jogszabályoknak megfelelően rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről. Az ítéltábla e rendelkezést annyiban pontosította, hogy Terhelt4 IV. r. vádlott kizárólag a saját védelmével összefüggésben felmerült kirendelt védői díj megfizetésére köteles önállóan, a többi költség, így az írásszakértő tárgyalási meghallgatásával kapcsolatos költség viselésére a vádlottak egyetemlegesen kötelesek. Kétségtelen, hogy az írásszakértő meghallgatását a IV. r. vádlott védője indítványozta, azonban a szakértői megállapítások valamennyi terheltet érintették.

[193] Az ítéltábla a személy- és lakcímnnyilvántartás adatai alapján tüntette fel a határozat rendelkező részében a terhelték jelenlegi lakcímét és érvényes személyazonosító okmányuk számát, míg a VI. r. vádlott bejelentésének eredményeként a VI. r. vádlott tényleges tartózkodási helyét.

[194] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla – a Be. 599. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülésen – a fellebbezésekkel támadott elsőfokú ítéletet a Be. 606. § (1) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, egyebekben a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

[195] Az ítéltábla határozata elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 615. § (1) és (2) bekezdései zárják ki, mivel az elsőfokú bírósággal ellentétes döntés a másodfokú eljárás eredményeként nem született.

Budapest, 2024. január 23.

Nagyné dr. Drahos Ibolya s.k. a tanács elnöke, Dr. Zsótér Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Lőrinczy Attila István s.k. bíró

A Fővárosi Törvényszék 2022. október 27. napján kihirdetett 9.B.21/2021/187. számú ítélete – a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.45/2023/46. számú határozata folytán – 2024. január 23. napján jogerőre emelkedett.

Nagyné dr. Drahos Ibolya s.k.

a tanács elnöke